

Posamezna številka 1 Din, mesečno, če se sprejema list v uravi, naročnina 4 Din, na dom in po pošti dostavljen list 5 Din - Celoletna naročnina je 50 Din, polletna 25 Din, četrtletna 13 Din. Cene inseratom po dogovoru

PONEDELJSKI SLOVENEČ

Uredništvo: Kopitarjeva ul. št. 6/III
Telefon št. 2050 in 29-6 — Rokopisi se ne vračajo

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6
Poštni čk. račun. Ljubljana 15.179.
Telefon št. 2549

Zgubljena bitka?

Na stanovanjski anketi v Beogradu je bilo. Tam smo se udarili s hišnimi posestniki. Zažvenketalo je orožje, ki smo ga brusili več mesecev v vročih razpravah po kavarnah, ob tako prijetnih pavzah pa uradih in v polemikah, ki jih je začel »Slovenec« prvi v državi. Naš naval je bil hud, besede, glasne besede, krič je šel od srca. Saj nismo bili sami. Okoli nas so se gnetli naši otroci in že dorastli fantje, ki se jim zdi tako naravno, da atek mora imeti denarja za kruh, za igračke, obleko in knjige; okoli sebe smo videli v duhu svoje žene, tam zopet onemogle očete in matere. Iz teh obrazov je vpilo in kričalo proti nam: Oče, sin, naprej! Zdrži, govori, roti, da bo prodrl naš krič jeklene okope, za katere so gospodje hišni lastniki zagrebeli svoja srca!

Naš naskok je bil zamen. Naskakovati s cementom in z zlatom (!) obdane okope z evanĝelijem je v letu 1932. brezupno. Proti nam so namerili topove najtežjega kalibra, postavili so jih, kakor je narekovalo vojno pozorišče, strelivo so tempirali tako, da bi z vso gotovostjo pogodilo tudi sklicatelja ankete samega. Izstrelili so celo granate o kršenju načela zasebnosti lastnine in kali vi javnega mira. Gospod minister, ali ne vidite? To je boljše izvezo, to je revolucija, ki so jo pripravili demagogi v uredniških sobah!

In vendar se načelo zasebnosti lastnine ne krši, ako ne smejo mesarji prodajati mesa, svoje lastnine, po poljubni ceni, ne peki kruha! Le ko bi hišni lastniki ne smeli več samovoljno odirati najemnikov, potem bi bil konec zasebnosti lastnine. Zasebna lastnina je bilo konec pri nas pred leti, ko smo imeli stanovanjsko zaščito, konec nje je v Českoslovaški, Avstriji, Nemčiji in celo v Franciji — v državi z najboljšo kapitalistično usmerjenim gospodarstvom —, kjer je stanovanjska zaščita še v veljavi!

Da, mir je v nevarnosti, tisti mir, ki ga tako potrebujejo »beati possidentes«, da lahko mirno uživajo sadove, ki so navadno plod trdega dela revšev. Kdor bi kršil njihov mir, bi seveda kršil mir v državi. Ali ni to jasno, kakor beli dan? Vi zabiti najemniki, ki nimate pojma o družboslovju in političnih vedah, tega seveda ne morete razumeti. Kakor da bi zadovoljstvo vseh stanov ne bilo najboljša jamstvo za prospeh vsake države!

Vidite, dragi bralci »Ponedeljskega Slovenca«, tako smo zgubili bitko na stanovanjski anketi. Vsaj hišni lastniki tako mislijo. Svesti si svoje »zmage«, zahtevajo v Ljubljani še vedno prejšnje najemnine in v Celju so jih nekateri celo povišali. In vendar mi nismo zgubili bitke, kajti javno mnenje je za nami. Kaj imamo od tega, če ga pa ne moremo vnovčiti? Nemci so svetovno bitko zgubili, ker se je svetovno javno mnenje obrnilo proti njim, Japonci jo izgubljajo iz istega vzroka proti Kitajcem. To, liko bolj gotovo mora priti javno mnenje do veljave v socialnih bitkah. Tudi v stanovanjski pravdi je deloma že prišlo. Pri nekaterih hišnih posestnikih je že zmagala vest, drugi so zopet iz gole spekulativnosti vsaj za malenkost popustili pri najemninah. Malo, zelo malo jih je, vendar so. Uredništvo in delavstvo jih blagruje. Drugi pa tožijo, da je nastala med najemniki nekakšna pasivna rezistenca; nič več ne plačujejo točno, godrnjajo, tožbe so na dnevnem redu, najemniki se zelo selijo, celo v novih hišah ostanejo komaj nekaj mesecev, stanovanja ostajajo prazna. Hišni posestniki tarnajo, da trpijo škodo in se zaganjajo v liste, ki so sprožili stanovanjsko pravdo.

Prav radi jim verjamemo, da jim pasivna rezistenca najemnikov, kolikor jo ti seveda morejo izvajati, prizadeva škodo. Toda, sami naj se potrkajo na prsa! Mari so mislili, da bo ostala njihova trdosrčnost popolnoma brez učinka na javnost? Zakaj niso pokazali niti malo dobre volje? Najemnin niso hoteli znižati ne za 30 ne za 20 ne za 10 in tudi ne za

Ogenj v kinu

10 mrtvih

Sofija, 28. febr. tg. V kinu »Rojala« v Ruščuku je radi nepazljivosti operaterjev nastal včeraj popoldne nenadoma požar med predstavo, katero so po veliki večini obiskali otroci. Kot operaterja sta neupravičeno delala dva učenca tehnične srednje šole. V reostatu sta pozabila filma, ki se je vnel in se je ogenj hitro razširil na vse druge filme, ki so bili v operacijskem prostoru. Namesto, da bi bila mlada operaterja takoj ukrenila vse potrebno za gašenje, sta zbežala, tako da je ogenj znel še galerijo. Med gledalci je nastala silna panika, z ga-

lerije so skakali v parter in vse je tiščalo t. izhod. Ranjenih je bilo hudo 15 oseb, večinoma otrok, od katerih jih je doslej 10 umrlo. Dočim število lažko ranjenih še niti ni znano. Ko so matere, ki so pred poslopjem čakale na svoje otroke, opazile, da gori, so hotele vdreti v kino, da rešijo svoje otroke, pa so s tem samo povečale paniko in ovirale reševanje otrok, ker so zamašile vse vhode. Ravnatelj kina in oba mlada operaterja sta bila aretirana. Nekateri ranjenci se borijo s smrtjo.

Ljubljanski čevljarji odločno proti Bači

Za ločene zbornice

Ljubljana, 28. febr.

V dvorani Mestnega doma se je danes dopoldne vršil redni občni zbor Zadruga čevljarjev za sodni okraj Ljubljana. Občnega zbora se je udeležilo 115 mojstrov od 319, torej dobra tretjina. Občni zbor je ob tri četrti na 10 otvoril načelnik g. Jernej Perdan, ki je pozdravil vse zbrane, zlasti pa še zastopnika banske uprave g. Sinka, zastopnika Zbornice za TOI in člana obrtnega odseka g. Ambrožiča ter zastopnika Zveze obrtnih zadrug g. Mihelčiča.

V svojem obširnem poročilu je načelnik navajal predvsem težavno borbo čevljarjskega stanu proti Bači. Navajal je vsa, kar je v tem oziru za druga lani storila, tako razne intervencije pri banški upravi, pri Zbornici za TOI, pri ministru za trgovino in obrt. Posebno spomenil je zadruge izročila tudi ministru dr. Kramerju. Čevljarji so predvsem zahtevali, da naj se Bači prepove vzdrževanje čevljarjskih delavnic, da se onemogoči ustanovitve Bafine tovarne v Jugoslaviji. Sploh, da naj odločujoči činitelji pospešujejo čevljarjski stan, ki je v težavem položaju. Mora se priznati, da so šli odločujoči činitelji, zlasti banska uprava in Zbornica za TOI, čevljarjem zelo na roko. Pozitivnega uspeha pa le ni bilo in se delavnice niso ukinitile in čevljarji tudi ne vedo, ali se bo tovarna v Jugoslaviji zidala ali ne. Načelnik poudarja, da je uvoz čevljev za Jugoslavijo na drugem mestu našega »voza iz Českoslovaške. Letro gre okoli 133 milijonov dinarjev našega denarja za čevlje na Českoslovaško. In če se to ne bo dalo omejiti, grozi še hušja gospodarska kriza, kar priznavajo tudi gospodarski strokovnjaki.

Zaradi Bafe se je razvila živahna debata, v katero so posegli gg. podnačelnik Breskvar, blagajnik Kralj, Sajovic, Ložar in drugi. Govorniki so

v debati poudarjali, da se pri nas premalo upošteva čevljarjski stan, ki šteje okoli 200 tisoč pripadnikov. Temu stanu grozi sedaj še bolj občutna brezposelnost, ki utegne biti katastrofalna, ako se ne prepreči nadaljnja konkurenca te industrije. Imamo dovolj lastnih izvežbanih moči, da krijemo popolnoma domači konzum in nam ni treba uvažati tujih čevljev.

Blagajniško poročilo je podal g. Kralj, poročilo revizorjev pa g. Blainik, ki je predlegel odobro absolutorij. Ta je bil soglasno sprejet.

G. Kralj je poročal o proračunu zadruge za l. 1932 in o zadružnih dokladah. Te ostanejo iste, kakor lani. Oboje je bilo soglasno sprejeto.

Živahna debata se je vnela o novem obrtnem zakonu. Zastopnik banske uprave g. Sink je razložil dobrine in pomanjkljivosti novega obrtnega zakona. Poudarjal je, da je novi zakon doprinesel mnogo koristnega, kar pa je pomanjkljivega, se bo dalo naknadno še popraviti.

Sledil je razgovor o vprašanju zbornic. Zastopnik zbornice za TOI g. Ambrožič je v lepem govoru objektivno dokazoval, da imajo obrtniki mnogo več koristi od sedanega sistema skupne zbornice, kakor pa bi imeli od ločenih. Kljub jasnim izjavam pa so prisotni člani govorniku ugovarjali in pri glasovanju se je ves občni zbor soglasno izrekel za ločene zbornice. Temu nepričakovanemu sklepu je iskati vzrok v zagrenjenosti čevljarjskega stanu.

Pri raznoterostih so poudarjali, naj mojstri boljše izučijo vajence, da ne bodo padali pri skušnjah in naj pazijo na to, da bodo redno obiskovali šole, ker so taki prestopki po novem zakonu kaznjivi.

Občni zbor, ki je ves čas potekal v najlepšem redu, je ob triletni eno zaključil načelnik g. Perdan.

Ali je maša po rad'u veljavna?

Italijanski list »Mattino« se je obrnil na kongregacijo za obrede v Vatikan z vprašanjem, ali je maša, ki jo kdo posluša po radiu, veljavna. Tajnik kongregacije megr. Alfonz Carinci je na to vprašanje odgovoril: Maša, ki jo poslušamo po radiu, ni veljavna, ker manjka telesna prisotnost. Tudi ni veljavna pri posebnih okoliščinah, kakor n. pr. v primeru bolezni, ker je Cerkev že odločila v tem primeru s tem, da je bolnike dispenzirala od maše. Stavljeno je bilo na kongregacijo že

1 odstotek! Na prošnje najemnikov so odgovarjali: Ali tako, ali na cesto!

Kaj sedaj? Ker se nismo zgubili bitke, naj gre boj naprej! Zakaj se nimamo v Ljubljani organizacije najemnikov? Oblastva bodo našo stvar podprla, pismo gospoda bana na društvo hišnih posestnikov nam je še v spominu. Upamo, da bo kmalu napočil čas, ko ne bomo plačevali več za enosobno stanovanje pod zemljo 400 dinarjev mesečno. Dolžnost naših socialnih ustanov, kamor se zliva denar uradništva in delavstva, je, da nam pomagajo. Ne zidajmo več reprezentančnih palač, še nebotičniku je treba izvirati umetna tla — znamenje, da ga Ljubljana ne prenese! — In s »frigidairji« ne vemo kam v beli Ljubljani s polletno zimo. Ljubljana naj raste iz resnične potrebe in danes potrebujemo uradniške stanovanjske hiše!

—ski.

svoj čas tudi vprašanje, ali je spoved po telefonu veljavna, pa smo odgovorili negativno, ker manjka telesna prisotnost in pa jamstvo za spovedno molčečnost. — V istem smislu je na gornje vprašanje odgovoril tudi učenec jezuit p. Henrik Rosa, urednik lista »Civita Cattolica«. Temu mnenju se je pridružil tudi drugi jezuitski učenjak p. Gianfranceschi. Ta pristavlja, da ni izključeno, da bi sv. oče mogel v posebnih, uvaževanja vrednih primerih, n. pr. glede bolnikov, ki so sedaj dispenzirani od maše, odločiti, da bolniki, ki imajo na razpolago radio, morajo ob nedeljah in praznikih poslušati sv. mašo po radiu.

Francija krči ministrstva

Pariz, 28. febr. tg. Ministrski predsednik Tardieu, ki je nocoj odpotoval v Ženevo, se bo že po 24 urah vrnil v Pariz. V torek dopoldne bo važna seja ministrskega sveta, na kateri bodo razpravljali predvsem o izvršilnih določbah za združenje raznih ministrstev in o določitvi pooblastil vsakega posameznega ministrstva. Danes je Tardieu že sprejel šefa velikega generalnega štaba generala Gamelina, ministra za vojsko Pietria in njegovega kabinetnega šefa generala Requina. Med oddelkom za zrakoplovstvo v ministrstvu za javna dela pa je nastal konflikt. Dosedaj so v Franciji vsa letala, vojaška in civilna, pristajala na istih letališčih, sedaj pa zahtevajo vojaški letalci vsa letališča brez izjeme samo za vojaške potrebe, tako da torej civilni letalci pravzaprav ne bodo mogli nikjer več pristajati.

Za znižanje najemnin v Zagrebu

Zagreb, 28. febr. ž. Danes se je vršila v zagrebški zbornici dobro obiskana skupščina stanovanjskih najemnikov. Nastopili so mnogi govorniki, ki so zahtevali večje znižanje najemnin stanovanjem. Poudarjali so, da 10 odst. znižanje najemnin ne pomeni ničesar, ko so se vendar plače znižale za 20 odst. pa tudi več. Govorniki so poročali, kaj je bilo vse ukrenjeno do sedaj, sporočili pa istočasno, da ni bilo skoro nobenega rezultata in kaj nameravajo napraviti v bodoče. Sklenjen je bil apel na vlado, naj reši to vprašanje v korist večine meščanov in sicer na način, ki bo zadovoljil najširše kroge.

Končno je bila sprejeta resolucija, v kateri se je najprej konstatiralo sedanje stanje in poudarjalo, da je potrebno takojšnje znižanje cen stanovanjem, lokalom in poslovnim prostorom. V poročilu se zahteva, da se cene starih stanovanjem odredijo po zlati predvojni pariteti, v novih poslopih pa da se cene stanovanjem maksimirajo. V resoluciji se poudarja misljenje društva hišnih posestnikov, da oni ne morejo sami rešiti stanovanjskega vprašanja in da morajo to urediti državne oblasti. Na koncu poudarja poročilo, da je vsako odlaganje rešitve tega vprašanja lahko katastrofalno, ker ogroža ekonomske interese ogromne večine meščanov, prebivalstva in zahteva od merodajnih faktorjev energičnih ukrepov za znižanje najemnin.

Resolucija je bila soglasno sprejeta in bo poslana vladi s prošnjo, da v najkrajšem času končno veljavno reši stanovanjsko vprašanje.

Dajte bankovce

v žigosan'e!

Beograd, 28. februarja. AA. Na osnovi sklepa finančnega ministra vrši Narodna banka od decembra lanskega leta dalje pregled tisočdinarskih bankovcev v svrhi kontrole pravilnosti rosete in žigosanja. Od 1. marca t. l. dalje prenehajo biti nekontrolirani tisočdinarski bankovci zakonito plačilno sredstvo v privatnem prometu. Lastniki imenovanih bankovcev po tem roku lahko pošljejo bankovce v zamenjavo Narodni banki.

Beograd, 28. februarja. AA. Po 14. marcu zastara pravica do izplačila kuponov št. 11 investicijskega posojila iz l. 1921. Zaradi tega se opozarjajo vsi lastniki kuponov št. 11 omenjenega posojila, naj jih predložijo za izplačilo direktno blagajni oddelka za državne dolgeve in državni kredit finančnega ministrstva ali davčnim upravam najdalje do 14. marca t. l. Banke in denarni zavodi bodo po 1. marcu ustavili izplačevanje kuponov št. 11, kupone, prejete do 29. februarja pa naj pošljejo oddelku za državne dolgeve in državni kredit finančnega ministrstva. V krajih, kjer se nahaja podružnica Narodne banke, se predložijo imenovani kuponi in izplačilo lahko tudi podružnici Narodne banke.

Naše svin'e za Francijo

Pariz, 28. febr. AA. Uradni list prinaša sklep francoskega kmetijskega ministrstva, da francoski uvozniki svinj iz Jugoslavije lahko uvažajo svinje v Francijo samo na podlagi potrjena jugoslovanskih oblasti po določbah uredbe o kontingiranju francoskega uvoza.

TRG. POGODBA MED FRANCIJO IN ITALIJO

Pariz, 28. febr. tg. »Petit Journal« poroča, da bodo kmalu končana trgovinska pogajanja med Francijo in Italijo, s katerimi naj se konča carinska vojna med obema državama. Obe državi si bosta druga drugi dovolili pravice največjih ugodnosti, dočim so medsebojna kontingentanja predvidena le v prav majhni meri. Sporno je samo še, kako naj se zacarirajo italijanska vina in francoski avtomobili. Če med vladama jutri ne bo prišlo do sporazuma, se bodo sestali interesi sami iz obeh držav, da se direktno sporazumejo.

Francija krči

Janonske zube

London, 28. febr. AA. Reuter poroča iz Sanghaja, da je po japonskih uradnih vesteh padlo v bitki pri Vu Sungu 104 Japoncev, ranjenih pa jih je bilo 975. V bojih pri Sanghaju je padlo okoli 100 Japoncev, ranjenih pa jih je bilo nekaj nad tisoč.

Dunajska vremenska napoved: Hudi mraz bo trajal dalje.

Nova suknja

Moj prijatelj, da, on trdi, da je moj prijatelj, je zelo iznajdljiv človek. Poudarjam, da je moj prijatelj po njegovi trditvi in da jaz nisem odgovoren za to. Vse to radi poznejših zanimivosti. Prijatelj se nalezal kakor ošpic in preženež jih samo, če jim kaj posodiš. Zato nisem odgovoren za to prijateljstvo, ker mu nikoli ne morem in nočem posoditi, kakor nisem odgovoren za ošpice.

Zadnjič sem ga videl v kavarni. On igra v gledališču neme vloge, včasih sme povedati, da »so pripeljali premog« ali »da so se gospod vrnili« ali podobno.

»Kupil si bom novo suknjo!« mi je dejal. »Boš videl, kakšno suknjo. Pa jo tudi potrebujem, zares jo potrebujem, ampak boš videl!«

»Kdo ti bo dal na upanje?« sem ga vprašal po strani.

»Kaj, meni? Vsi se tepo, da mi jo smejo dati. Komu pa še tako pristaja. Radi reklame! Pa sem tudi dečko, da je kaj!«

Tisto mu moramo pustiti; fant je res vitek in lepo zraščeno dečko.

Ubral jo je naravnost v konfekcijo.

»Kakor nalašč!« se je ustavil pred izložbenim oknom. »Tale je samo zame!«

In je vsopil.

»Tisto le suknjo bi si ogledal!« je dejal zanosno ter pokazal v okno.

»Obžalujem!« je skomizgnil z rameni gospodar. »Na upanje ne moremo dat!«

»Glejte,« je dejal, »saj še nisem povedal, kaj in kako. Suknjo rabim samo za nastop v prvem dejanju, visela bo čez roko in vrnem jo nedotaknjeno.«

»To res ne gre. Suknja se umaže od šminke in potem je nesrečna tu. Obžalujem!«

»Gospod Dolinar,« je šilil vanj, »to bo za trdiko najboljša reklama. Zapisali bomo na gledališkem listu, da je iz vaše trgovine. Ali je to kaj ali ni? Vsak drugi bi si prste oblizal, če bi ga za to vprašal. Toda jaz ne maram pripočeti slabega blaga in še slabše trdke. To je moderna reklama! Kar je slabotnega, naj umre, jaz bi celo rekel, naj erke. Ali ne bi bilo škoda, če bi rekli: »No, zdaj pa ni več Dolinar prvi, ga je, recimo Kačnik že prekosil. Nič več ga ne marajo v gledališču.« Tolikokrat ste nastopali samo Vi, da, to je pravec nastop trdke. Kakor da ste osebno pričujoči na odru. Po celem teatru, se zdi, gre samo en glas: »Kupite vsi pri Dolinarju. To je edina trdka, ki ve, kaj je eleganca, in ki ve, kaj sme obleči boljši človek!« Vidite, tako.«

In se je razvnel, kakor da govori Hamletov samogovor.

»In potem bero ljudje v gledališkem listu, kje se je nabavila garderoba. Priznajte, ali ste imeli več kupeev radi tega ali ne?«

Dolinar je moral priznati, da je takšna reklama uspešna.

»Dobro. Zdaj pa bomo morali h Kačniku.«

»No, čakajte,« je ponosljav Dolinar. »Posodim Vam jo še, posodim, toda samo tako, da jo sluga prinese zvečer k predstavi, Vam jo izroči pred nastopom. Vi mu jo pa takoj vrnete po nastopu!«

»Ali mi ne zaupate?«

»Že, že, toda, da se ne zamaže!«

»Že prav, pa tako!«

In moj prijatelj je odšel.

Zvečer pred predstavo je sluga čakal v garderobi. Čez roko mu je visela suknja. Čakal je na prijatelja.

Ta je planil našminkan iz garderobe.

»Skrajni čas!« je dejal.

»Samo, da je ne umažete, je dejal gospod!«

»Kako pa naj jo umažem!« Zdaj pa Vi tule počakajte za kulisami, da se vrnem!«

In je nastopil z elegantno suknjo preko lakta, eleganten kakor zmerom, da je jemalo vsem vid v dvorani. Vloga ni bila dolga, toda suknja je imela svoj vseh. Po nastopu so mu tovariši kar čestitali.

Pa je poškilil preko odra in zagledal Dolinarjevega slugo, ki je strme zrljal v različne odrske priprave, škripce, kulise in reflektorje.

»Kaj dela ta tuji človek tam?« je vprašal čez ramo tovariša.

»Kdo?«

»Ta tam, ki se tako sumljivo ozira!«

»Saj res, to moramo poyedati polncaju!«

In naglo se je eden igralcev utrgal iz gruč ter stopil k stražniku.

»Kaj dela tisti sumljivi postopač za odrom?«

Ven ga spodite!

Stražnik je nemudoma ubogal.

»Kaj delate tu, spravite se. Za odrom ne sme nihče čakati! Ali bi rad kradel?«

»Rekli so mi...«

»Kaj, rekli, ven, pravim!«

In ga je ročno potisnil skozi vrata.

Tisti večer je zamen čakal na mojega prijatelja. Ko je drugi dan prišel po suknjo, je ta plašno dejal:

»Ali je včeraj niste vzeli? Tam sem jo pustil, kjer ste čakali. Bog ve, kakšna bo. Za škodo pravi nič ne odgovarjam. Tam sem jo obesil, kakor sva rekla. Če jo je kdo sunil!«

Popoldne pa je že prišel k Dolinarju.

»Nisem kriv, da se je umazala od šminke. Še po nji so hodili, ker ni bilo nikogar po njo! Treba jo je bilo dati v čistilnico!«

Pa jo ni dal v čistilnico, še tisto popoldne jo je nosil na promenadi.

»Ali jo vidite,« mi je dejal, »pa jo vendar imam. Krasna suknja. Samo da bi Dolinar izvedel, da jo nosim, potem bo vedel, da je drugi ne bo več maral!«

Prav tisti hip je šel mimo Dolinar.

»Presneti falot!« je zamrmral.

Moj prijatelj je potemtakem vendar suknjo kupil na upanje.

L. P.

Ljubljanska univerza neokrnjena

Finančni zakon v znamenju varčevanja - Srednje šole ostanejo vse

Belgrad, 28. febr. Danes je bilo razdeljeno v narodni skupščini poročilo finančnega odbora k predlogu proračuna in k finančnemu zakonu za leto 1932/33. Poročilo se deli v tri dele: 1. Poročilo finančnega odbora samega; 2. redukcije proračuna po posameznih ministrstvih; 3. sprememba in dopolnitev v finančnem zakonu.

V vrhovni državni upravi je finančni odbor predlagal za narodno predstavništvo, to je za senat in za narodno skupščino skupaj 43 milj. dinarjev. V predstavništvu ministrskega sveta so se zvišile velike redukcije v postavki za centralni presbire, kolosa stroški so bili znižani v skupni vsoti 1.347.550 Din. V postavki glavne kontrole so bili osebni stroški in posebne nagrade v znesku 360 tisoč dinarjev. Skupna redukcija v vrhovni državni upravi znaša 3.666.944.

V ministrstvu pravde je zmanjšana postavka za kazenske zavode in za zavoda za poboljšanje mladine za 165.650 Din. Redukcija v postavki okrajnih in okrajnih sodišč znaša 178.800 Din. V postavki višjega delnega sodišča v Ljubljani in njemu podrejenih okrajnih sodišč so izboljšane sledenče redukcije: Pri osebni stroških so izdane specialne nagrade v skupnem znesku 49.122 Din in sicer izgubi predsednik obrtnega sodišča 3.046 Din. Nadalje se črta odškodnina za zamudo časa pri istih sodiščih v znesku 3.384 Din. Nagrada za 25 zdravnikov se črta v znesku 1.192 Din. Za sodniške tedeje se črta znesek 20.304 Din. Za izvrševanje cenzure 21.936 Din. Glede materialnih stroškov se je črta v postavki pisarniških in manipulacijskih stroškov 30.000 dinarjev, za tisk sodnih formularjev je odvzetih 60.000 Din. Celokupna redukcija v tej postavki znaša 854.922 Din. Postavka državnega tožilstva za vso državo je znižana samo za znesek 30.000 dinarjev. Pravoslavna verska uprava izgubi vsega 30.000 Din in sicer v postavki za dnevnice in polne stroške. Celokupna redukcija v ministrstvu pravde znaša 2.103.787 Din.

V prosvetnem ministrstvu beležimo pri osebnih izdatkih za Dravsko banovino redukcijo 28.260 Din. Glede draginskih dokladov v Dravski banovini se črta 6.000 Din. Dotacije za kritje stroškov narodnih gledališč so se zmanjšale za skupni znesek 557.791 Din, dotacije za razne institute pa so se zmanjšale za 377.000 Din. V postavki univerz so se izvršile največje redukcije pri belgradski univerzi, pri kateri se je sploh ves proračun izpremenil.

Pri ljubljanski univerzi so določeni sledeči zneski: Proračun za pravno fakulteto za 6 seminarjev 30.000 Din, za pravne publikacije 2.000 dinarjev, filozofska fakulteta z geodetskim 20.000 dinarjev, zoološki inštitut 20.000 Din, botanični inštitut 20.000, geološki inštitut 20.000 Din, za botaniški vrt 40.000 Din. Seminarji filozofske fakultete dobijo skupno 72.000 Din. Zavod za meteorologijo in geodinamiko 30.000 Din. — Medicijska fakulteta dobi sledeče zneske: Anatomski inštitut 10.000 Din, fiziološki 10.000, biološki in histološki vsak po 5.000, in fiziološki inštitut 4.000. — Tehnična fakulteta: Matematični inštitut 15.000, fizični 60.000, mineraloški 45.000 Din, kemični 130.000 Din, inštitut za rudarska merjenja 70.000 dinarjev, inštitut za tehniko 27.000 Din, inštitut za strojevodje 60.000 Din, inštitut za gradbeno inženjstvo 33.000 Din, oddelek za arhitekturo 6.000 dinarjev, inštitut za rudarstvo 120.000 Din, in pravna stolica 9.000 Din. — Egeoslovna fakulteta dobi za svoje seminarje 4.000 Din. Osební stroški za ljubljansko univerzo so ostali torej nedotaknjeni, samo njeni materialni stroški so proračunani na skupni znesek 1 milijon Din. Poleg tega pa je bilo v postavki za ljubljanski arhiv črtanih 5.000 dinarjev. Skupna vsota redukcij, ki so se izvršile pri vseh jugoslovanskih univerzah in sicer pri subvencijah in materialnih stroških, znaša 2.371.750 dinarjev.

Kar se tiče srednjih šol, ni izvršeno nobeno črtanje. Nov proračunski predlog predvideva celo nove izdatke, posebno za razširjenje srednjega šolstva v vardarski banovini, ki dobiva v sejanjem predlogu 5.702.692 Din več kakor pa v prejšnjem. Istotako se tudi glede učitelstva niso izvršile nikakršne bistvene izpremembe, razen, da je vardarska banovina tudi v tem slučaju dobila novo dotacijo v znesku 1.671.297 Din za razširitev učiteljskega na banovinskem ozemlju.

V postavki pravoslavnih bogoslovij se opaža, da so bili krediti povečani za 207.640 Din. Ravnotako se je tudi zvišala državna subvencija srbski pravoslavni cerkvi na Din 7.327.879. Ako seštejemo redukcije in nove kredite v prosveti, opazimo, da je finančni odbor zvišal kredite ministrstva za skupno vsoto 3.458.664 Din.

V zunanjem ministrstvu se v postavki osebnih izdatkov niso izvršile nobene spremembe. Samo upravní stroški so bili znižani za 440.000 Din in sicer za razliko na kurzu inozemskega denarja, kar pride v poštev pri izplačevanju naših diplomatov v inozemstvu, kjer se prišteje 3.119.549 Din, tako da znaša celokupna redukcija v ministrstvu za zunanje zadeve 4.195.415 dinarjev.

V notranjem ministrstvu najdemo v postavki banjskih uprav pri osebnih izdatkih dravske banovine, da se črta mesto okrožnega inspektorja, 4 mesta banjskih svetnikov, kar pomeni skupno redukcijo 216.500 Din. Ravno tako se tudi v postavki draginskih dokladov izvrši sorazmerna redukcija v znesku 60.000 Din. Glede nagrad za kontraktualne uradnike in dnevničarje se je na teritoriji dravske banovine črtalo 19.200 Din, oziroma se reducirata dva dnevničarska zvanika. V postavki materialnih izdatkov v dravski banovini upravi se zmanjšajo polni stroški za 100.000 Din, pisarniški in manipulacijski stroški pa za 100.000 Din. Nadalje se zmanjšajo najemnine za 137.000 Din, zavarovanje za 55.000 Din, pri kurjavah, razsvetljavi itd. za 171.000 Din, tako da znaša celokupna redukcija za dravsko banovino 753.000 Din v postavki materialnih izdatkov. V postavki izrednih stroškov je bilo v dravski banovini črtanih vsega 66.000 Din, in sicer pri vzdrževanju obmejnih kamnov in pri telefonskih zvezah.

V postavki orožništva predvideva novi proračun 1 divizijskega generala, 2 brigadni generala, 14 polkovnikov, 30 podpolkovnikov, 29 majorjev, 100 kapetanov I. razreda, 52 kapetanov II. razreda, 91 poročnikov in 108 podporočnikov. Celokupna redukcija znaša v postavki orožništva 4.400.000 dinarjev.

V postavki državne policije so istotako izvršene znatne redukcije. Tako vidimo, da so se plače v dravski banovini zmanjšale za 24.000 Din. Pri polnih in selivnih stroških. V dravski banovini bo vsa črtana po tej postavki 80.000 Din. Pri upravnih stroških državne policije je črtano v dravski banovini 20.000 Din za pisarniške stroške, 30.000 Din za kaznišne stroške 10.000 Din za antropometrijo, 20.000 Din za nabavo orožja in 66.000 Din pri raznih drugih izdatkih, vsega skupaj

146.000 Din. Skupne redukcije v notranjem ministrstvu znašajo 19.283.073 Din.

V finančnem ministrstvu najdemo, da je v postavki finančnih direktorij črtanih 1.500.000 Din. V monopolni upravi znaša redukcija 3.961.000 Din.

V gradbenem ministrstvu je črtano mesto ministrskega pomočnika, nadalje se izvršijo redukcije v dravski banovini upravi pri osebnih izdatkih za enega cestnega nadzornika v znesku 15.630 Din. Pri materialnih stroških v dravski banovini znaša redukcija 60.000 Din, celokupna redukcija v dravski banovini 75.650 Din, skupaj v državi 1.542.347 Din.

V prometnem ministrstvu je treba poudariti, da je brisana postavka 3.000.000 dinarjev, namenjena za državni tunel Saranovo, tako da znaša celokupna redukcija v tem ministrstvu 4.053.650 Din.

Glede državnih železnih znašajo redukcije pri stroških za uradnike 1.024.757 Din. V postavki osebnih dodatkov prometnega osebja je izvršena redukcija v kilometri za maneversko osebje v višini 1.000.000 Din. V dohodkih za pomožno osebje znaša redukcija za delavce 1.000.000 Din, v dodatkih za službeno osebje 1.300.000 Din, v kilometri za prometnega osebja 3.000.000 Din.

Pri osebnih znašajo redukcija v plači čistilcev skupno 1.000.000 Din, v dodatkih na službeno osebje 1.275.000 Din in v kilometri za strojno osebje 200.000 Din. Skupna redukcija v osebnih dohodkih znaša 15.800.000 Din.

Materialni stroški so bili zmanjšani posebno v postavki za nabavo premoga, ki znašajo 21 milijonov 019.461 Din.

V postavki pošto telegrafsko in telefonske službe so reducirane plače za 150.000 Din. Črta je tudi postavka za izdelovanje poštne znamke v znesku 2.800.000 Din.

Skupni stroški v prometnem ministrstvu so bili reducirani za 83.700.000 Din.

V kmetijskem ministrstvu so bile črtane dotacije za kmetijski sklad v znesku 1.200.000 Din.

V dravski banovini znaša skupna redukcija v kmetijskem oddelku 70.240 Din in znaša v osebnih stroških 39.040 (ker se črta mesto enega višjega agrarnega svetnika) in za materialne stroške 31.200 Din.

Skupna redukcija v kmetijskem ministrstvu znaša torej 3.306.767 Din.

Ministrstvo za trgovino in industrijo je imelo srečo in so se mu krediti povišali za razne tehnične in strokovne šole z ozirom na zakone, ki so bili sprejeti v narodni skupščini. Povišanje kreditov znaša za to ministrstvo 636.490 Din.

V ministrstvu za šume in rudnike znaša redukcija pri osebnih stroških za direktorje gozdov v Ljubljani 21.120 Din, ker se črtajo 4 zvanika mesta in 10 dnevničarskih mest, s čimer se tudi prihrani 48.880 Din. Skupna redukcija v tem ministrstvu znaša 6.944.490 Din.

V ministrstvu za socialno politiko najdemo v postavki v poslovanju dravske banke uprave redukcije pri higijskem zavodu v Ljubljani, ker je črtano napredovanje 1 zdravnika. Zavod za zaščito mater in otrok pa dobi nov kredit 16.200 Din, za 2 sestre pomočnice. Ravnotako dobi Zdravstveni dom v Mariboru nov kredit 8.100 Din za 1 sestro pomočnico. Črta se pa pri higijskem zavodu meso 1 uradniškega pripravnika v znesku 17.700 Din in pri zavodu za zaščito mater in otrok istotako mesto uradniškega pripravnika v znesku 20.400 Din. Pri šolski politiki v Ljubljani se črta mesto uradniškega pripravnika v znesku 15.230 Din. Zdravstveni dom v Cerkljah dobi nov kredit v znesku 31.680 Din. Nov proračunski predlog se poviša torej skupno za 18.780 Din.

Kar se tiče materialnih stroškov je bilo črtanih za higijski zavod v Ljubljani 157.902 Din in sicer v raznih postavkah, kakor za nabavo zdravil, nabavo strokovnih knjig, avtomobilske potrebščine, zdravstveno zaščito, telefon itd. — Pri zavodu za zdravstveno zaščito mater in otrok v Trbovljah in v Hrastniku, se dovoli nov kredit v znesku 7000 Din. Za iste zavode so stavljeni na razpolago še novi krediti v znesku 10.000 Din, za kurjavo, za nabavo inventarja pa 4000 Din. Za prehrano mater in doječih 70.000 Din, za zdravila 30.000 Din, za pomoč siromašnim materam 10.000 Din, za zdravstvene tedeje 20.000 Din. Za asanacijska dela na teritoriji dravske banke uprave se je torej proračun zmanjšal samo za 18.780 Din.

Bolnišnica za duševne bolezni v Ljubljani na Studencu je izgubila 100.000 Din na dotacijah. Za razne bolnišnice, higijske in socialne institute v dravski banovini najdemo sledeče postavke: Zdravilišče na Topolšici izgubi 500.000 Din, in sicer je bilo črtanih v postavki za prehrano bolnikov 300.000 Din. Pri splošni bolnišnici v Ljubljani znaša celokupna redukcija 1.000.000 Din. Pri bolnišnici za ženske bolezni v Ljubljani znaša skupna redukcija 100.000 Din. Pri bolnišnici za duševne bolezni v Ljubljani-Studenec znaša skupna redukcija 300.000 Din. V bolnišnici za duševne bolezni v Novem Celju znaša redukcija 100.000 Din. Skupna redukcija v ministrstvu za socialno politiko in narodno zdravje znaša torej 10.781.767 Din.

Ministrstvo za fizično vzgojo je dobilo popojnoma nov kredit v skupnem znesku 11.729.377 Din, nagrade za viteške tekme znašajo 100.000 Din. Za graditev stadiona v Ljubljani, krajja v Belgradu je določenih 250.000 Din. Za pomoč sokolskim domovom je predvidenih 20.000 Din. Pomoč Zvezi Sokola kraljevine Jugoslavije znaša 8 milijonov dinarjev.

Pomoč gasilnim strelskim in drugim športnim organizacijam znaša 200.000 Din. Pomoč župam in udeležnikom vseslovenskega sokolskega izleta v Trgaj znaša 400.000 Din.

Redukcije vseh ministrstev skupaj znašajo 129.000.000 Din.

Iz finančnega zakona povzamemo, da je bil spremenjen § 11, kateremu je dodan sledeči odstavek: Črta se posojila za obrestni vred, katere je svoje dni gospodarska komisija za demobilizacijo v Ljubljani dala raznim šolskim odborom, občinam, Glasbeni matiči, raznim ustanovam in fondom prejšnjih oblasti, kojih imovina je prešla na banovinsko upravo. Vse ostale ustanove in društva ter zadruge morajo od gospodarske komisije dobiti na plačilo vrniti in sicer s 4 odstotnimi obrestmi v 10 letnih obdobjih od dneva, ko bo finančni zakon stopil v veljavo. Ni pa treba vrniti od gospodarske komisije prejeli ali posojeni vojni material sledenim ustanovam: Kolu srbskih sestara, dijaškim menzami, društvom in ustanovam za pomoč sirotam in siromašnim otrokom, obrtnim društvom in obrtnim organizacijam, Zvezi ruskih beguncev in vsem poljedelcem.

ki so se udeležili bojev za osvobodjenje in za ujediničenje od leta 1912 naprej.

§ 12 predvideva kredit 15.000.000 Din za dovršitev zgradbe narodnega predstavništva. Istotako predvideva, da se predloži narodni skupščini v

pretres splošna carinska tarifa od 10. junija 1925. § 20 določa, da se bo odslej pobiralo od vseh vstopnic od gledališča za osrednji pokojninski fond od 50 par do 5 Din za gledališča in umetniške koncerte in 3 Din od brezplačnih vstopnic.

§ 22 prosvetni minister ima pravico, da obdrži v državni službi oziroma sploh odpusti vse uradništvo in učiteljsko, ki bi postalo odvisno zaradi ukinitve srednjih klasičnih ali srednjih strokovnih šol.

§ 27 odreja, da se morajo odslej gledališča v Skopju, Sarajevu, Novem Sadu in Mariboru sama izdrževati.

Prosvetni minister se pooblašča, da sme ukiniti potrebno število trgovskih akademij, dvorazrednih trgovskih šol, pomorskih trgovskih akademij, ženskih strokovnih šol, ali pa jih sme priključiti že obstoječim tehničnim šolam.

§ 43 pooblašča socialnega ministra, da sme zbirati potrebna sredstva za

odpomoč brezposelnim delavcem skozi 8 tednov vsako leto. Nadalje sme pobirati davke v višini 3,6 odst. delavske plače. Organiziralo se bo vrhovno sodišče za delavsko zavarovanje, katerega sedež bo za okolš dravske banovine pri stolu sedmorice v Zagrebu.

§ 45 se glasi v novem besedilu: Državni upokojenci kakor tudi samoupravni ne smejo biti zaposleni pri državnih uradih. To se ne nanaša na profesorje univerz, ki sodelujejo kot strokovnjaki in učenci na univerzah. Leti paragraf predvideva, da se ne smejo sprejemati v državno službo traktualni uradniki. Oni, ki so sedaj v službi, se morajo v teku 2 mesecev razrešiti.

§ 52 dovoljuje ministrskemu svetu, da sme na predlog finančnega ministrstva menjati ali pa izpopolnjevati z naredbo zakon o znižanju uradniških plač od 20. septembra 1931.

§ 60 glasi, da se mora pri vseh banovinah izvršiti revizija nameščenega osebja, ki spada pod kompetenco bana in je plačano iz banovinskega proračuna. Ob priliki te revizije se mora popraviti vsako nameščenje, ki ne odovarja šoleki izobrazbi ali starosti. Vsa službena leta, ki so bila do sedaj na katerikoli osnovni podlagi priznana kot leta državne ali samoupravne službe, se ob priliki te revizije ne smejo več priznati.

Nedeljski sport

Hokey

VILLACHER S. V. : ILIRIJA — 4 : 2 (0 : 1), (3 : 1), (1 : 0).

Ljubljana, 28. februarja.

Danes smo imeli priliko videti drugič hokey-tekmo na ledu. Ilirija je povabila Beljane, ki pa niso zapustili onega vtiša, kakor smo pričakovali. Celovčani jih sodeč po igri, ki smo jo videli preteklo nedeljo, precej prekašajo. Eden ali dva igralca Beljancov sta celo absolutno slaba.

Uresničila pa se je naša napoved, ki smo jo izrekli glede naših igralcev. Od zadnje tekme so se veliko naučili in napredovali, tako, da moremo z mirno vestjo reči, da so bili danes svojemu nasprotniku povsem enakovredni, če ga niso še celo prekašali, zlasti v pozitivnosti in volji do zmage. Še nekoliko več rutine in malo manj smole in Beljanci bi poraženi odšli iz Ljubljane. Ilirijani so se tako potrudili, da so od časa kar zagospodovali na igrišču. Posamezni igralci so celo prekašali Beljance.

Številno občinstvo, okrog 1000, ki je posejalo zanimivo tekmo (največ je bilo kajpada zastojkarjev, ki so se utaborili ob ograji na Gospo-svetaki cesti) je ves čas z zanimanjem spremljalo šviganje »bandyja« po ledeni plošvi in krepko bodrilo svoje. Hokey si je danes v Ljubljani pridobil novih prijateljev. Le škoda, da je bila to najbrže zadnja tekma v letošnji sezoni.

Igro je vodil gosp. Vodišek, s katerim so bili vsi zadovoljni.

Nogomet

Ljubljana, 28. februarja.

Dvoje presenečenje sta nam prinesli današnji tekmi. Hermes je v prijateljski tekmi povsem zaslužen zmagal nad Primorjem, agilna Svoboda pa se je s temi zasluženim zmago nad mariborskimi Železničarji krepko utrdila na četrtem mestu podzvezne tabele.

HERMES : PRIMORJE 2 : 1 (2 : 1).

Primorje je sicer nastopilo s par rezervami, vendar je, kakor rečeno, Hermesova zmaga povsem zaslužen in bi bila lahko še večja, da ni njegovih strelcev spremljala taka smola. Hermes nas je ugodno iznenadil in se mu pozna, da je dobro izbral kratek zimski odmor in svoje novo igrišče. Moštvo je precej dobro vigrano. Napad, ki ga je spretno vodil mladi Firkič, ima še vedno najboljšo moč v škrjajaru, ki je tudi zabil oba gola. Tudi ostali deli moštva so bili na mestu in zlasti obrambi gre levi delež na zmago.

Primorjani so morda vzeli tekmo s preveč lahke strani, kar se je maščevalo. Nastopili so brez Slamiča in Juga I. Napad se danes ni znašel, kljub temu da so se posamezniki trudili, prinesli v igro sistem. V krilski vrsti je nastopil kot srednji krilec Sočan, ki pa ni zadovoljil. Še skoro najboljša je bila obramba. Moštvo Primorja bi si moralo pač že enkrat urediti bolj stalno postavbo. Nepristano

menjavanje in preizkušanje se ne obnese bogve kaj.

SVOBODA : ŽELEZNIČAR (MARIBOR)

4 : 1 (0 : 0).

Svoboda je opravičila svoj sloves borbenega moštva. V dveh prvenstvenih tekmah si je osvojila štiri točke in grozi resno ogrožati prva tri mesta v tabeli. Kakor vedno, je tudi v tej tekmi zaigrala z elanom in povsem zaslužen zmagala. Svojo najboljšo moč ima v desni zvezi Janežiču, ki je res prvovrsten igralec. Sploh je bila desna stran napada najboljši del moštva. V krilski vrsti je zopet debutiral neumorni Habicht, ki je opravil levi del. Obramba je uspešno razdirala nevarne napade Železničarjev.

Železničar je odigral svojo prvo letošnjo tekmo, zato ga ne moremo še soditi. Napravlil je vtis discipliniranega moštva, toda proti koncu igre so nekateri igralci le izgubili glavo. Najbolj nam je ugajalo desno krilo, ki je silno prodoren igralec.

Tekma sama je potekala ves čas v ostrem tempu, kolikor je seveda dopuščal nemogoč teren. Že takoj v prvem polčasu se je videlo, da Svoboda nadkriljuje svojega nasprotnika, vendar je prvi polčas končal brez gola. V drugem polčasu je Svoboda še bolj pritiskala in iz enajstetrovke, ki se nam je zdela nekoliko prebuda kazni, dosegla vodstvo. Kmalu nato je Janežič postavil rezultat na 2 : 0. Železničar je dosegel edini gol iz enajstetrovke in tudi od ostalih dveh golov, ki jih je še dosegla Svoboda, je padel eden iz enajstetrovke, drugi pa iz prostega strela. — Sodnik gosp. Cimperman je sodil kakor običajno.

Občinstva je bilo na igrišču okrog 300.

S. K. MARIBOR : KASTNER & ÖHLER I (Gradec)

4 : 1 (3 : 0).

Maribor, 28. februarja.

S. K. Maribor je povabil dobro moštvo Kastner & Öhler iz Gradca. Gostje so pokazali dobro kombinirano igro in z zadostno konstatiramo, da je domači spri v zadnjih letih veliko pridobil, da se lahko meri z vsakim graškim klubom. Domačini so kljub rezervam prodvajali dobro in lepo igro, samo odločnosti smo pogrešali.

Obramba belorinskih zaslužni naslov prvorredne obrambe. Tudi krilska vrsta, predvsem Kirbisch je defenzivno, kakor tudi ofenzivno odgovarjala. Konč je dober vodja napada, vendar ni imel v zvezah pravih soigralcev. Sodil je Vesnauer namesto obolelega g. dr. Planinška zadovoljivo.

Dopolodne sta se pomerila mladinska kluba Kastner & Öhler (Gradec) in S. K. Maribor. Rezultat te tekme je 5 : 3 (3 : 1). Tekma je pod vodstvom gospoda Bezjaka nudila jako lep in zanimiv sport.

DRSALNE TEKME

Propagandne drsne tekme za mladino in juniorje, ki jih je za večer razpisal SK Ilirija, niso našle dovolj odziva. Bilo je premalo časa za uvežbanje razpisanih precej težkih obveznih vaj. Razočarale so juniorje, ki sploh niso nastopile.

V skupini juniorjev je zasedel prvo mesto L. Zitnik z 78 točkami in mestno številko 6, drugo mesto Gogala z 69 točkami in mestno številko 12. Oba sta dobro obvladala obvezne vaje in zadovoljivo obvladala tudi prosti program; v slednjem je Gogala pokazal znaten napredek od zadnjega nastopa.

Med mladino je prvoplasirani Smerkolj najbrž velik talent; pokazal je to posebno pri prostem drsanju s posrečenimi prijetimi in z raznožko. Drugi je bil Mitja Sark, tretji Djuka — tudi dva vrla naraščajnika. Mali Anle ni bil še kos razpisnemu programu.

USPEH MLADIH SLOVENSKEH SMUČARJEV

Zagreb, 28. febr. Z. Na današnji tekmi emuškega prvenstva v Medvednici je dosegel od seniorjev tretje mesto Zdravko Stangl (Maraton, Mar.), juniorji pa drugo mesto Silvio Marchetti (Ilirija).

Nagla smrt nesrečnega primorskega emigranta

Ljubljana, 28. febr.

Pred štirinajstimi dnevi je pribežal iz Primorja v Jugoslavijo mladenič, ki je, kakor na stotine drugih, upal tu pričeti novo življenje. Mladenič pa ni slutil, da ga čaka tukaj nagla smrt. Zlastni dogodek, ki se je izvršil danes ob 1 popoldne na Gradu, je zopet razkril vso veliko bedo, v kateri žive tukaj mnogi primorski emigranti.

Ob navedeni uri sta šla dva mlada fanta na Grad po Sodarski stezi. Naenkrat je eden od njiju vzkliznil: »Joj!« in se hotel opriti svojega tovariša, pa se je že zgrudil na tla in še šepnil svojemu tovarišu: »Slabo mi je, nato je omedlel in prišel umirati. Tovariš je hitro poklical pomoč in čez nekaj minut so bili na kraju reševalci z reševalnim avtom. Reševalci so spoznali, da je mladenič zadela srčna kap in so videli, da mu je srce le še v zadnjih utripih. Žurno so ga naložili na avto in ga odpeljali proti bolnišnici. Med potjo pa jim je mladenič umrl. Truplo so reševalci nato odpeljali v Mestni dom, kjer si ga je ogledal mestni fizik dr. Rus, ki je ugotovil, da je mladeniča res zadela srčna kap. Odredil je prevoz trupa v mrtvašnico k Sv. Križu.

Nesrečni mladenič je 20letni Franc Ivančič, ličarski vajenec pri Leopoldu Šušteršiču v Sodarski ulici 4. Ivančič je pribežal pred 14 dnevi iz Kobarida, kjer je doma, v Ljubljano. Pojutrišnjem

PEVCEM »LJUBLJANE«

Drevi ob 8 vaja celotnega zbora v Akademskem domu poleg hotela Uniona.

Svetovna semena!

so najboljša — zato jih zahtevajte povsod

Veliko zalogo za naše razmere vseh potrebnih in najboljših vrst semen za vrt, travnik in polje priporoča specialna veletrgovina s semeni

Josip Urbanič

Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 8
(nasproti hotela »Union«)

Največja reklama je dobro blago — ker le dobro blago se samo hvali!

Poslužite se cenika vseh vrst semen — ki vam je brezplačno na razpolago!

Na slovenski zemlji za mejami

Italia Redenta

«Piccolo» prinaša poročilo o delovanju društva «Italia Redenta». Društvo vzdržuje na Južnem Tirolskem, v okolici Trbiža in na Primorskem 234 otroških vrtcev, v katerih se otroci vzgajajo v italijanskem jeziku. Na Južnem Tirolskem je 81 otroških vrtcev, ki jih obiskuje 4500 otrok. Na Goriškem je 51 vrtcev, v puljski provinci 48; obiskuje jih v vsaki provinci okoli 2300 otrok. V tržaški pokrajini vzdržuje društvo 22 vrtcev a 1300 otroci, v reški 19 a 700 otroci, okoli Trbiža 9 a 350 otroci in končno v zadrski pokrajini 4 vrtce a 160 otroci. V letu 1930 so znašali stroški za vzdrževanje društva 5.300.000 lir. Pri tem niso šteli stroški za vzdrževanje večernih tečajev za odraslo mladino, ki znašajo 2.300.000 lir in ki jih krije ministrstvo za narodno vzgojo. Primanjkljaj za leto 1930 je znašal 2.500.000 lir, ker je lakrat «Italia Redenta» prevzela tržaško društvo «Legia Nazionale». Italijanski ministri predsednik je nakazal v svrhu kritja tega primanjkljaja 1.300.000 lir. Kakor poroča «Piccolo», je društvo zašlo v finančno krizo, zato je dolžnost vseh Italijanov, da mu pomagajo z darovi. Lanske leto je prejelo društvo naslednja denarna nakazila: 900.000 od finančnega ministrstva, 700.000 od ministrstva za narodno vzgojo, 45.000 od higienskega ravnanstva in civilne uprave; nato še več nakazil od zasebnih ustanov.

Rimski proces

Proces pred izrednim sodiščem v Uimu, ki smo ga napovedali v zadnji številki, se je zaključil s tole razsodbo proti 13 kmetom iz Koprivišča nad Kanalom: Donat, Valentin in Leopold Lipičar, Stefan in Avgust Močnik, Rudolf Pregelj in Ivan Jug so bili obsojeni na 30 let ječe; Anton Lipičar, Marko Močnik, Leopold Lango, Andrej Brezavšček, Leopold Šuligoj in Josip Šavli na 20 let ječe. Kakor znano, so bili imenovani obtoženi, da so dne 30. novembra 1930 streljali na avtomobil, v katerem so

Tragedija v snegu

Primorska begunca zmrznila v snegu

»Ponedeljski Slovenec« je v zadnji številki poročal o tragediji v snegu, ki se je odigrala blizu Postojne. Marij Štok in njegova nevesta Veronika Belč, doma iz Marozig pri Koprju, sta skrivaj prekorčila mejo in prišla v Ljubljano. Ker nista mogla najti dela, sta se oddčila, da se vrne domov. Iz Ljubljane sta se 9. februarja odpravila ob najhujšem snežnem metežu in ko sta prispela do Studenega pri Postojni je Belčeva omagala in tam zmrznila. Štok je nadaljeval nekaj časa pot, a se je kmalu tudi on zgrudil in obležal v snegu. Po štirih dneh ga je slučajno našla obmejna milica; bil je še pri življenju, Belčeva so pa pokopali na Studenem. Štoka, ki je imel vse širi dele zmrznjene, so pozneje prepeljali v tržaško bolnišnico, in kakor zdaj poročajo iz Trsta, je tam umrl v nedeljo 20. februarja. Pri Belčevi so našli dovoljenje o bivanju, ki ga je izdala ljubljanska policija in dovoljenje za vstop v barake primorskih izseljencev. V robcu je imela tudi zavito pismo, ki so ji ga napisali njeni sorodniki na znanee v Ljubljani.

»Piccolo« od 27. februarja priobčuje daljši članek o krivičnem potu primorskih izseljencev, ki skrivaj prekorčijo mejo in si gredo iskat dela v Jugoslavijo, a se potem zopet vračajo, ker ne najdejo tam zaposlitve. V Ljubljani sleer obstoji »Klub Primorci«, ki nekaj pomaga beguncem, toda po ve-

Gospodarski položaj Trsta

Glavni tožilec Mandurrato je pri slovesni otvoritvi juridičnega leta govoril o raznih problemih zasedenega ozemlja. O trgovskem položaju in krizi Trsta je povedal sledeče: »Bolj nego kdaj prej je žalovalo znak, ki ga dajejo falimentni, znak, ki je v posebno tesni zvezi z velikanskim gospodarsko krizo po vseh državah. Ta kriza je v svojem najakutnejšem stadiju še prav posebno zadela trgovino v ti deželi, ki je zanj po tradiciji in legi značilna pomorska trgovina, obstoječa v posredništvu med tujimi deželami. Radi tega je bilo krizi izpostavljen predvsem pristanišče tega mesta; četudi je določeno za naravno cesto srednjeevropske trgovine, je vendar za sedaj radi svoje odvisnosti od osemih drugih držav podvrženo strahoviti kon-

Odrešenje se bliža

(Is pisem goriškega nadškofa Fr. Sedeja.)

V Zatičini (Stični), 9. X. 1917.

Velepoštovani gospod dvorni svetnik!

Bog povrni Tebi in Tvoji ljubeznivi soprogi nov letni Vajnega prijateljstva s tem, da sta mi oba tako lepo k mojemu 63. godu čestitala. Lepa, presrečna hvala obema.

Veseli me, da si se telesno okrepčan vrnil iz Samobora. Verujem, da Te je smrt Tvoje t Gabri- le močno pretresla in da zaradi opustošenja lepe naše domovine ni več za Te tam upanja na stare dni. A upam vendar, da boš vsaj večkrat kakor doleje prihajal nas Goričane obiskoval in nam pomagal k obnovitvi in blagostanju nesrečne domovine. Bliža se naše odrešenje.

Zdaj se nekaj zoper Italijane pripravlja. Bog daj, da bi ofenziva ali defenziva naša uspela! Ravno zdaj razširjajo novice, da je dr. Janez Krek, drž. in dež. poslanec na Dunaju umrl. R. I. P. Padel je sleber »Jugoslavijec«. Čudna so pta božje previdnosti.

Tu so imamo dobro. Dela dovolj, da nitmam časa vdati se otožnosti. Pribežalo je na Dolenjsko mnogo goriških beguncev, ki so morali zapustiti svoje domove na banjski planoti. Hvala Bogu, da dobijo vendar enkrat begunsko podporo (2-4 K na dan). Vendar draginja je taka, da denar malo izda.

Začetkom novembra pojdem na Dunaj k škofskimi konferencam. Škoda, da Vas ni več tam. Pozdravljam Vas vse pravo erčno in pošiljam svoj škofovski blagoslov:

vedno iskreno vdanj

† F. B. Sedej.

Vzemite v roke orožje uboštca! Z ljudmi, ki niso premagali zlata, ni mogoče nitesar storiti.

se vozili italijanski finančni stražniki in ubili enega izmed njih. Proti Stanku Kamenščaku in Viktorju Hvali, ki ju smatra policija za glavna krivca in sta pobegnila čez mejo, se razprava ni vršila. Točno, kakor so fašistični listi napovedali, se je vršil proces dva dni. Zadnji dan je govoril državni pravdnik in poleg njega je nastopilo še 9 zagovornikov.

Iz policijske torbe

Uradni list puljske prefektore poroča: Pod policijsko nadzorstvo je postavljen šupnik Banko v poreski škofiji.

Izpuščen je bil iz ječe dijak Martelane v Trstu. Ossendovskega knjigo »Leninc« v III. izdaji je fašistovska policija zaplenila, oziroma prepovedala širiti po Italiji.

O noveletnih goriskih aretirancih se čuje, da so vsi prepeljani v Koper. Kakor znano, se nahaja med njimi duhovnik Filip Terželj, čenikar Polde Kemperle in učitelj Lojze Bratuš.

V Gorici je bil poleg Mohorjevega koledarja zaplenjen tudi namizni koledar s tedenskimi listi, ki ga je izdala Katoliška tiskarna. Tako poroča »Il Popolo«.

Petinsedemdesetletnika poreke. Redko slovenost sta obhajala v vasi Gorenje pri Postojni Ivan Jurca in njegova žena Marija. 17. februarja sta praznovala 75 letnico svoje proke. Ivan je star 94 let, Marija pa 98 let. Oba sta razmeroma še precej čila in zdrava. Na slavnostni dan sta prejela od blizu in daleč nešteto čestilk, katerim se pridružujemo tudi mi in jima kličemo: Bog naj Vaju ohrani v zdravlju še mnogo let!

Podpora istrskim »rajlajzovkame«. Finančno ministrstvo je na ukaz Mussolinija dovolilo podporo nekaterim istrskim »rajlajzovkame«, ki so bile zašle v denarne težkoče.

čini se ranje nihče ne zmeni. Njihovi lastni bratje jih hladno sprejmejo in očitajo jim, da prihajajo odjedat kruh domacinom. Begunci so radi takšnega sprejema silno razočarani in ker se ranje nihče ne briga ter ne morejo najti službe, nastopijo žalostno pot domov. »Ni si mogoče misliti, s kakšnimi težavami je združena pot čez mejo. Hoja skozi gozdove, prenočevanje pod milim nebom ali v jamah v času najhujšega mraza, ko sneg pokriva poti in steze, potem pa milica, ki skrbno straži mejo, nato še policijski psi, ki strašno grizejo.« Izseljevanje v Jugoslavijo brez dokumentov je v sadnjem času precej ponehalo. Mnogo več se vrne beguncev, kakor jih odide. V Postojni se zgasi skoro vsak dan več beguncev, ki se vračajo iz Jugoslavije, čeprav vedo, da jih čaka v Italiji ječa (4 mesece) in visoka denarna kazen (2000 lir).

Kaj naj praktičnega izvajamo iz »Piccelovegac« pisanja? Pomagajmo tem nesrečnikom! Občemo jih, dajmo jim streho in tople hrane! Kdor je pripravljen pomagati svojim bratom, naj pošlje darove na upravništvo »Ponedeljskega Slovenca«!

Peško sodišče je obsojilo Jurija Vuka iz Mirna, starega 41 let, in Nikolaja Fraušana, starega 37 let, iz Trbiža, na štiri mesece ječe in 2000 lir denarne kazni, ker sta poskušala prekorčiti mejo brez po-nega lista.

kurenci tujih pristanišč.

Zato so se pomnožile izvensodne poravnave, znanilke neodoljivih polomov in konkurzov. In če je bilo teh naštetih 385, približno toliko kot leta 1930, v tem še ni golovega znaka splošnih gospodarskih razmer, na katerih teži zgoraj omenjena opustitev ali skrajševanje podjetij in trgovin. Večji je o b e g konkurzov, kjer pasiva v znesku 38.859.815 presegajo za okroglo 10 milijonov lanskega voito in stoji proti njim le za 7.187.398 lir aktiv, tako da je srednja mera izplačil obstala pri 18,50 odstotka. Opozoriti je še na več ko podvojeno število malih konkurzov, 193, ki četudi segajoči do vsote 20.000 lir, v statističnem pregledu ne pridejo všteti med običajne trgovske polome.

— Pri motenju prebave, bolečinah v želodcu, gorečici, slabostih, glavobolu, migljanju pred očmi, razdraženosti živcev, pomanjkanju spanja, slabem počutju, nerazpoloženosti za delo povzroči naravna »Franz-Josef« grenčica odprte telesa in poltvi kroženje krvi. Poizkusi na vseučiliških klinikah so dognali, da so alkoholiki, ki so trpeli na želodnem katarju po zavzemanju »Franz-Josef« vode so-pet dobili slast do jedi v razmerno kratki dobi. — »Franz-Josef« grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Nova rodbinska imena

Nova rodbinska imena. Kakor javljajo listi, je tržaški prefekt podpisal okoli 50 dekretov, s katerimi so se uradno izpremenili priimki meščanom in kmetom iz tržaške provincije. Abtini so postali Acini, Nabergojsi so zdaj Negrelli. Potem je več priimkov iz lomajske občine, tako na primer iz Kriza Fabjani so zdaj Fabiani, Germeki so zdaj Germini, Gerbei — Gerbasso, Gerzeli — Gherelli, Miklavci — Michelazzi, Gec — Ghezzi, Sone — Sonzio. V Krizu pri Tomaju so hišni posestniki že po večini prešli od občine obvestilo, da se jim bo priimek izpremenil.

Požar. Preteklo sredo je v Ilirski Bistrici pogorelo gospodarsko poslopje kmetu Javorniku. Škoda znaša 20.000 lir in je krila z zavarovalnico.

Umrlj so. V Zagrebu čg. Ivan Mandić, katehet in ravnatelj Dijaškega internata, dolgoletni župnik v Kaštelu pri Banjškini v Istri. Star je bil komaj 52 let. — Na Proseku je v soboto 20. februarja umrl posestnik Valentina Cibic, v starosti 88 let. Pokopni Cibic je bil znan narodnjak v tržaški okolici. Večna luč naj jima svetli!

Tihotapec ubit. Finančna straža je v bližini Voprince streljala na tihotapca. Ubit je bil neki mladenci, doma iz Boljunskega polja.

V bližini Bistrice bodo po vladnem načrtu izvršili melioracije, od katerih si obetajo 500 ha rodovitne zemlje. 50 ha je rezerviranih za vojsko zrakoplovno postojanko. Melioracija je bolj relativnega značaja.

Plesna pravda

Reka, februarja.

»Idea del Popolo«, laško pisani tednik katoliških Furlanov v Gorici, je v predpustu napisal oster članek proti plesni maniji. Ker je zdaj plesna furija, so se čutili goriški prvaki hudo prizadeti in zahtevali so od urednika, družinskega očeta, naj odstopi s svojega mesta. Škofijski administrator Sirotti je nato napisal za list drug članek v čisto nasprotnem smislu. Sirottičev članek je vzbudil nejevoljo med furlanoko duhovščino, ki se, kakor povsod po svetu, bori proti plesni maniji. Kanonik Hren, predsednik konsorcija »Idea del Popolo«, je protestiral pri Sirottiju, ker je ta brez predhodnega posvetovanja objavil deplesirani članek na škodo stvari.

Koroške novice

Občinske volitve bodo 10. aprila? Nekateri nemški koroški listi so poročali, da se vrše občinske volitve že dne 10. aprila. Polagoma se že začneja volivna borba, v kateri se zlasti kažejo agilne marksistične stranke.

Požar v cerkvi. V Slovenjem Plajberku je pred dnevi izbruhnil požar v zakristiji župne cerkve. Baje je povzročila ogenj kerjavica v kadilnici. Ljudje so imeli mnogo truda, da so obvarovali cerkev večje škode. Pogorelo je več bunker in druge cerkvene opreme. Škoda se cení na 25 tisoč dinarjev.

Zakon o kmečkih zbornicah sprejet. V tork ponoči je koroški deželni zbor sprejel zakon o kmečkih zbornicah, in sicer z nekaterimi spremembami, radi katerih je Landbund vodil dolgotrajno obstrukcijo. Zadržano zastopstvo poljedelskih delavcev v kmečkih zbornicah se bo izvršilo z ustanovitvijo posebnega socialno-političnega odbora. Preveliki davčni obremenitvi kmetov se bodo izognili z določbo, po kateri se mora v teku treh let zemljiški davek znižati za toliko, kolikor sedaj kmetje sami prispevajo za vzdrževanje zbornice. Volivno pravico v zbornici bo imel oni, ki ima zemljišča za najmanj dva hektarja in ki iz njega pridobiva več nego polovico svojih potrebščin. S temi spremembami je bil zakon sprejet brez težav.

Vsa vas obsojena

Služaj, da je bilo akoro celokupno prebivalstvo vasi obsojeno na tridnevni zapor, se je pripetil v obmejni slovaški vasi Hidveg, kjer prebivajo izključno Madjari. Lani je v sosednji, na madjarski strani meje ležeči vasi Dregely Palanka pristalo letalo. Po Hidvgu se je razširila vest, da gre za oceanskega madjarskega letalca Endresza. Vsi vaščani so hiteli, ne da bi se zmenili za finančne stražnike, čez mejo, da bi obdovovali madjarskega letalca. Pri povratku so vaščane prijeli finančni stražniki in naznanili 282 oseb zaradi nedovoljenega prekorčenja meje. Te dni je bila razglašena sodba in so bili obsojeni vsak na 50 češkoslovaških kron ali na tri dni zapore. Samo tri osebe so plačale globo, ostalih 279 je pa izjavilo, da bodo rajše sedeli. Ker pa je zapor pristojnega okrajnega mesta premahen za tako veliko število jetnikov, bodo obsojeni vaščani morali odsedeti svojo kazen v skupinah po 30 oseb.

Mariborska nedelja

Nedelja občnih zborov - Ravnatelj J. Zupančič zapuša Maribor
Zbor »zelene bratovščine« - Smrtonosen strel v sence

Maribor, 28. febr.

Znak današnje tretje postne nedelje: beg na smučarske torišča in občni zbori. V soboto zvečer so imeli svoj občni zbor mariborski trgovci, vključeni v bolnišni blaginji samostojnih trgovcev, ki je edina ustanova te vrste v naši državi, kar gre zlasti na račun delavne podjetnosti tukajšnjih voditeljev trgovskega gibanja. Občni zbor se je vršil pri »Zamorcu« in je nudi izbrpno sliko živahnega delovanja navedenega društva. Članov šteje društvo 158 a 163 svojci. Dohodki so znašali v pretekli poslovni dobi 168.912,45 Din, izdatki pa Din 149.813,44. Rezervni sklad izkazuje 96.980,13 Din. Pri volitvah je bil v glavnem izvoljen dosednji odbor z društvenim predsednikom Weizlom na čelu.

V prostorih meščanske šole v Cankarjevi ul. so se zbrali požrtvovalni delavci in delavke društva za podporo revnih učencev. V Narodnem domu je bil ustanovljen občni zbor prosvetnega in pedagoškega društva primorske emigracije »Nanosec«; ob tej priliki je imel prof. dr. Cermelj predavanje o primorski mladini. V »Nanosec« se je prijavilo še sedaj preko 100 mladeničev iz Primorja. Občnega zbora so se udeležili med drugim tudi zastopniki »Jadrana« in Narodne odbrane, ki jo je zastopal odvetnik dr. Irgolič.

Pri »Orluc« pa so zborovali mariborski lovci; občni zbor je otvoril in vodil neumorno požrtvovalni predsednik mariborske lovske družine ravnatelj Bogdan Pogačnik, ki je uvodoma pozdravil vse številne navzoče zborovalce; navzoči so bili med drugimi banski svetnik Poljanec, okrajni načelnik dr. Ipavec, gozdarski nadsvetnik Urbas in gozdarski nadsvetnik Zierfeld, ravnatelj tukajšnje gozdarske šole. Izbrpna poročila so podali tajnik prof. Schaup, blaginjak Boltavzer in načelniki posameznih odsekov. Sistematično delovanje je našlo svojega izraza tudi v naraščanju članstva. V pretekli poslovni dobi je namreč naraslo število članov na 234, tako da šteje slovensko lovsko društvo v Mariboru sedaj 740 članov. Pri volitvah je bil v glavnem izvoljen dosednji odbor z ravnateljem B. Pogačnikom na čelu. Z volitvah je sledila izbrpna debata o novem lovskem zakonu.

Maribor zapuša markantna osebnost: ravnatelj tukajšnje realne gimnazije Jak ob Zupančič, ki odhaja po upokojitvi v Ljubljano. Ob tej priliki mu je priredila tukajšnja podružnica SPD prireditelno oddadno. Saj je ravnatelj Zupančič 12 let z vzgladno podjetnostjo in pobudnostjo deloval v planinski družini. Vrsto poslovnih govorov je otvoril predsednik podružnice SPD v Mariboru dr. Senjor, sledili pa so še številni govori, ki so pokazali, kako globoko spoštovanje in ljubezen so izkazovali marljivi delavci v vrstah SPD priljubljenemu ravnatelju J. Zupančiču, ki se ga bo tudi dajšnje hvalnice spominjale. V lepini in prijetnosti besedah se je nato zahvalil ravnatelj

Imenitnosti našega radia

Danes zvečer se bo vršil izredno pomemben prenos iz Dunaja. Prenasala sn bo slovitá Strauss-ova opera po Hofmannsthalovem besedilu »Rosenkavalier«. Prenos se bo oddajal iz dunajske drž. opere in nadejati se je izrednega umetniškega užitka.

Torkov večer je namenjen prenosu iz Zagreba. V sredo zvečer se bo vršil prenos iz ljubljanske opere.

V četrtek pa bomo čuli najprej koncert dveh oktetov: okteta Ljubljanskega zvona del večernega sporeda obelega koncert samospevov primadone ljubljanske opere gospe Zlate Gungjenac-Gavella. Popevke bo za zaključek pel g. Premelj.

V petek zvečer se bo vršil izredno zanimiv prenos iz Varšave: prenasal se bo koncert slavnega pianista Oriowa.

V soboto bo prenos Masarykove proslave iz Delavske zbornice.

MASARYKOVA PROSLAVA

V soboto zvečer se bo vršila v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani Masarykova proslava, ki se bo prenasala tudi po radiu. Predsednik bratske češkoslovaške republike se je rodil leta 1859, je torej v svojem 82 letu. Nesmrtno ostanje njegove zasluge za osamosvojitve češkega naroda, znamenit pa je tudi kot znanstvenik. Ob tej proslavi se bomo a spoštovanjem spominjali odlične izklesane osebnosti, ki nam more biti v marsičem vzor. Masaryka in njegovega duha dobro osvetljujejo nekateri njegovi izreki, ki jih v naslednjem podajamo nekaj: »Veliko je samo tisto, kar je resnično.« — »Vsi pošteni delavci so enaki in dober kovač ni manj občudovanja vreden kakor dober predsednik.« — »Kadar gre za načelo, je kompromis moralno nemogoč.« — »V duševnih bojih so kakor pri fizičnih spopadih dovoljena vsa poštena sredstva; samo elabiti ali duhovi druge vrste se zatekajo k zvijačnosti.« — »Ljudje se poslužujejo sile ali laži, ker jih je strah.«

DVE PREDAVANJI IZ VZGOJESLOVJA

Zadnjič smo čitali v našem dnevnem časopisu priznanje nedavni šolski uri, ki je obravnavala vprašanje učenja (pravilno učenje). — Opozoriti moramo sedaj starše na redna predavanja, ki jim morda že slede. Tako se bo ta teden vršilo vzgojeslovno predavanje v našem radiu v četrtek ob 20, v soboto ob 19.30 pa bo predavala znana pisateljica Marija Kmetova o šoli, kar bo tudi vzbudilo mnogo zanimanja. Naj bi taka predavanja bila izhodišče razgovorom na roditeljskih večerih.

LITERARNA URA TEGA TEDNA:

FRANZ WERFEL

Prav pred kratkim smo dobili Slovenci prvi prevod enega izmed Werfelovih del (Mladostna krivda, Jugoslovanska knjigarna 1932. Leposlovna knjižnica). O tem morda najizrazitejšem nemškem ekspresionistu nam bo to sredo zvečer govoril Silverster Škerl. Franz Werfel se je rodil l. 1890 in spada v krog nemških pravih pesnikov. Iz njegove lirike je znana njegova zbirka »Wir sind«, izmed njegovih romanov pa »Abiturienten Tag« (Mladostna krivda), ter roman o Verdiju. Werfel je Žid, pa prihaja vedno bliže spoznanju upravičenosti krščanstva. Znan je kot neizprosno boren resnice predvsem v samem sebi. Odmika se včasih časovnim problemom in se podaja v svet metafizičnih doživljanj in spoznavanj.

Luksus je proklet, ker uničuje in požira narodo. Luksus je samomor. S tem je dovolj povedano. Odloči strahno grozje o evangeliju proti bogatini. Bogatini gredo sami ob sebi naproti peklu, naproti ugonobitvi svoje duše, svojega telesa in naproti ugonobitvi duše. Tja gredo in tam so že, razen, ako jih ne reže čednost požrtovanja, vseumornost križa, ki si ga nalozijo pogumno na rame, dolo, poštenost, preprostost, pogum, čednost, križanska modrost in uporabi čitljenja in sil, razen, ako jih ta novo čitljenje ne izenači z ubogini, ki trpi in dela. (Gratry.)

Zupančič posameznim govornikom in vsem, ki so ga z njim družile vezi zvestega prijateljstva in planinske požrtvovalnosti. Z ravnateljem Zupančičem zapuša Maribor ena najpopularnejših oseb.

Mimo vsaga tega je šlo običajno nedeljsko vrvenje in žuborenje. V poslopju na Slomškovem trgu je bilo splošno govora o okolnosti da se je danes pri zaprtim voditelju Kmetijske ekspirne družbe Zunkoviču izvršila zaplenitev hranilne knjižnice z vlogo 70.000 dinarjev. Hranilno knjižnico je policija našla v miznici v njegovem stanovanju v Cankarjevi ulici. — Grafovski bratovščini so se priključili v noči na nedeljo 1 pijanec, 2 berača in nasilnež, ki je svojo okolico vznemirjal z nevarnimi grožnjami.

Smetanova ulica je stala pod vtisom samomora, ki ga je izvršila v soboto zvečer v svojem stanovanju v Smetanovi ulici 54 frizerka Pavla Kaisersberger, stara 26 let. Pognala si je a samokresom smrtonosen strel v sence ter obležala v mlaki krvi sredi sebe. Sosedje so policijski reševalni oddelke; reševalci so ob svojem prihodu mogli ugotoviti samo smrt. Vzrok samomora ni znan.

Smučanje je prijetna stvar; toda letos je prišlo tudi precej nezdod. Na »Wolfzettel« je drsela na smučeh 18 letna dijakinja Dora Priveršek. Na hudi strmini je padla ter si strla levo nogo. Na seneh so jo pripeljali do Treh ribnikov, od tod pa so jo mariborski reševalci prepeljali v splošno bolnišnico. Zrtev svojega dela je postal 33 letni delavec Martin Slanič; pri poslu ga je zagrabil stroj v desno nogo ter mu prizadel obšutno poškodbo, tako da so ponesrečenega Slaniča morali prepeljati v splošno bolnišnico.

Smrtna žetev je pograbila tri stare Mariborčane. Na Tržaški cesti 1 je umrla v starosti 70 let znana zabeznica Josipina Florjan. Pogreb bo v ponedeljek ob 16 iz mestne mrtvašnice na Pobrežju. — V 68. letu svoje dobe je za vedno zapustila svojce vdova po krojaču Neža Rozman. Pokopali jo bodo v tork ob pol 16. Tudi bo v tork pogreb 70 letnega Andreja Kroisa; pokopali ga bodo ob tri četrti na 16 na mestnem pokopališču.

Slov. pevsko društvo Maribor. V ponedeljek zvečer izredna pevstva vja. Za čenški zbor ob četrti na sedem, za moški zbor ob tri četrti na oem.

V četrtek zvečer predavata v dvorani Zadržne gospodarske banke D. Medved, odlični poznavalec razmer, v katerih živijo Slovenci v Srbiji, ter A. Zalar o Slovenceh na Holandskem. Pridite poslušat, kako živijo naši bratje tven slovenske domovine.

Mrtvega so našli danes na Aleksandrovi cesti št. 3 v Studenih v njegovem stanovanju 55 letnega železniškega upokojenca Karla Hohnika. Ker ga je ni bilo dolgo časa iz stanovanja, so domačini udrti v sobo ter ga našli mrtvega na tleh. Bržčas ga je zadela kap.

Ali se bo posrečilo razbiti atom?

Izrabljanje zračne elektrike. — Napetosti 8 milijonov voltov. — Prva smrtna žrtev.

Nad Luganskim jezerom se med ponosnimi alpejskimi vrhovi dviga tudi 1700 metrov visok Monte Generoso. Tam gori bivaže več let sem nemški fiziki, ki hočejo izkoristiti ogromno energijo, ki se nahaja v električnih bliskih. To izkoriščanje pride kajpada v poštev le za posebne poskuse, saj je napetost elektrike v blisku silno velika. Že daljša vemo, da je nad našo zemljo veliko električno polje, ki ima povprečno napetost 200 voltov na 1 meter. Pri nevihtah ta napetost silno naraste, nenadno se stvorijo polja s 100.000 voltov napetosti, v oddaljenosti 50 metrov od zemlje pa celo polja s 5 do 15 milijoni voltov napetosti. Še večje pa so napetosti nad gorskimi orjaki in Monte Generoso, ki je po vsej tamkajšnji okolici znan kot vremenski prerok, se je zazdel nemškimi fizikom še posebno pripraven, da so začeli tam gori s svojimi poskusi. Nad Monte Generoso divja poleti silno mnogo neviht. Nemški fiziki so si zastavili nalogo, poskusiti z razbitjem atoma.

Iz šole vemo, da se imenujejo najmanjši deli posameznih teles atomi in da so zaskrat nedejli. Znanost je dalje že odkrila, da sestojijo atomi iz atomskih jeder in okoli teh krožečih elektronov. Posamezni atomi se med seboj razlikujejo po številu enot jedra, iz katerih so sestavljeni. Atomi živega srebra imajo 80 takih enot, atomi zlata pa 79. Če bi se nam torej posrečilo atomu živega srebra odtegniti eno enoto jedra, bi se morda atom živega srebra izpremenil v atom zlata. V tem primeru je ena izmed praktičnih koristi razbitja atoma.

Mnogi so že poskušali razbiti atom in fiziku Ruthersfordu se je to nekoliko posrečilo. Posušil se je določenih radijskih žarkov, leti učinek, kakor ga imajo ti žarki, bi imeli tudi žarki napetosti 8 milijonov voltov v tako zvanih razelektrilnih cevah. V laboratorijih pa se je do sedaj z najdražjimi aparati posrečilo napraviti energijo 2 in pol milijona voltov. Da bi dosegli večje napetosti, so poskusili z izrabljanjem zračne elektrike. Na Monte Generoso se je poskušalo nemškimi fizikom po zelo kompliciranem poskusu doseči napetost 8 milijonov voltov in jakost toka 1000 amper. Predno pa začne s poskusi razbitja atoma, morajo pa imeti dovolj močne razelektrilne cevi, ki bodo vzdržale tako silno napetost. V laboratorijih se jim je posrečilo zgraditi porcelansko cev, ki bo vzdržala napetost dva in pol milijona voltov in ja-

kost toka 1000 amper. Morda bo ta cev zmogla tudi napetost 4 milijonov voltov, katere učinek na atom odgovarja učinku zgornjih omenjenih radijskih žarkov. Morda bo vzdržala še večje napetosti? Zakaj z napetostjo 4 milijonov voltov bi bilo možno razbiti le tako zvane »lažje« atome.

Pri poskusih na Monte Generoso gre seveda tudi za druge znanstvene probleme, vendar je v praktičnem življenju brez dvoma nazvnejši sledeči. Ali bo mogoče s pomočjo električne energije v blisku po zgornjih omenjenem postopku spreminjati živo srebro v zlato? In ali se bo to vse izplačalo?

Tako gigantsko delo, kakor je poskus izrabljanja zračne elektrike in poskus razbitja atoma, seveda ni lahko in zahteva celega človeka. Znanstveniki, ki delajo na Monte Generoso, se tega zavajajo. Poskusi na Monte Generoso so že zahtevali mlado življenje nemškega fizičarja Urbana. Pri montažnih delih je zdrknil v prepad in se ubil.

Pravica in politika

Sodišče v Gdansk je obsodilo na dva meseca ječe poljskega časnika Cieszyńskiego, ki je v listu »Gazeta Gdanska« priobčil poročilo, v katerem je napadel nekega učitelja Krauzea. Kakor pravi poročilo, je le-ta svoje učence poljske narodnosti, ki so se udeležili neke poljske slavnosti v Gdynji, kaznoval s tem, da jim je dal stokrat pisati slavel: »Dantzig bleibt deutsche« (Gdansk ostane nemški).

Pri razpravi so nastopili kot priče otroci. Učitelj Krauze je napovedal, da je dal pisati ta stavek učencem, vendar ne kot kazni, ampak kot vajo v lepopisu. Časnikar je bil oboje.

Poljski listi pišejo, da je ta obsodba nov dokaz o pristranskosti sodišča v Gdanskem, ki je nedavno popolnoma oprostil Nemca Kuscheja, ki je umoril nekega Poljaka.

Kdo huji mo' družino?

Zasebni detektiv Fred Summercorn iz Newar-ka v Ameriki je že več mesecev brezposeln. Ima ženo in tri otroke, ki jih ni mogel preživljati. Kaj napraviti? Fred se je odločil, da proda svojo družino polom časopisnega oglasa. Počel je časopisom oglaš, v katerem slika svojo revščino in prosi dobra srca, naj se ga usmilijo in kupijo njegovo družino. Do sedaj še ni prejel nobene ponudbe. Ali je takšna ponudba moralna, se Američan žalobog ne vpraša.

Smešnice

Pomota

Gospodinja trka na vrata podnajemnika: »Gospod Kožuh, gospod Kožuh, kaj pa počnete, da je tak ropot?»

»Vijolino igram, gospa.«

»O hvala Bogu, mislila sem že, da žagate posteljam noge.«

»Kaj pa je z vami, šofer? Požirate čašo za čašo in celo konjake.«

»To ima pa globlje ozadje, gospod. Najino krnilo ni čisto v redu in zato mi je treba korajže.«

Starejša gospodinja: »Imela bi rada zelo lepo in pa podobno sliko sebe.«

Fotograf: »Kakor izvolite, milostiva. In do kdaj bi želeli obe slikici?»

V družbi so govorili o jedeh.

»Vse svoje življenje sem jedel volovsko meso, je dejal kmet.«

»In kako se počutite? Ali ste zdravi?»

»Zdrav? Čutim se močnega kakor volč.«

»Čudno,« se je oglašala dama iz mesta, »jaz pa jem že tri mesece vsak dan ribe in vendar v vodi ne plavam niti meter daleč.«

Možgani in radio valovi

Zasebna umobolnica prof. Kaya v Bostonu je ta mesec sprejela čudno mlado ženo. Tožila je, da stalno posluša v določenih urah človeške glasove in godbo, ki jih niso slišali ostali ljudje. Prof. Kay ni vedel, kako bi imenoval ta slučaj do sedaj popolnoma nepoznane blaznosti. Zdravniki so od kraja mislili, da trpi žena samo na dokaj razširjeni sklerozni slušnega živca. A ko jim je ponavljala posamezne pesmi in stavke, ki jih je čula, je sklenil konzilij, da trpi bolnica na posebni duševni zmedenosti. Prof. Kay je imel svoje pomisleke. Naklonil je nesrečnici posebno sobo in jo prijel redno opazovati. Izkazalo se je, da se ponavljajo čudni glasbeni prividi stalno ob eni in isti uri popoldne. Žena je vedno točno imenovala ali vsaj ponavljala neslišen napjev, če so ji tudi zamašili ušesa. Mamlila so samo povečala glasnost skrivnostne godbe. Po dolgem opazovanju se je prof. Kay nedvomno prepričal, da je dozdevna bolnica popolnoma zdrava, toda redno sliši spored, ki ga oddaja radio postaja New Jersey. Dolgo opazovanje je prepričalo prof. Kaya, da lahko sprejemajo človeški možgani pod gotovimi okoliščinami visoko frekvenčne toke prav tako uspešno kakor elektrone ali kristali v sodobnih radio aparatih. Raziskovalec celo trdi, da imajo možgani poleg dovtovnosti za zunanje radio valove tudi lastnost jih izžarevati v vesoljstvo. Tolmači na ta način sicer popolnoma neumljive slušaje prenosa misli na velike daljave.

Miglia'i koncertnim obiskovalcem

Program kupuj vedno že na koncertu, da preglasi živketanje bombonijer. Pa tudi zato, da ljudje vedo, kdaj je pavza.

Mož v fraku, ki stoji pred orkestrom in miga z rokami, ne povzroča nobenega ropota. On je samo zato tu, da odvrne pozornost občinstva od muzike. Beethovnova smfonija konča šele tedaj, ko začne ljudje plečkati.

Gostišč je tenorist, Lipovšek klavirist, Rupel violonist in Neffat dirigent. Da ne boš kdaj rekel: »Včeraj sem slišal peti Lipovška.« Ali pa: »Kako imeniten bas ima Gostišč!« itd. Ne bodo ti verjeli.

Ce čutiš med koncertom potrebo izraziti se o obleki svoje sode: »O Bog, kako brez okusa!«, počakaj vedno mesta, ki bo fortissimo.

Za one, ki smre, na koncertih ni prostora! Ne pozabi nikdar, da boče tvoj sosed tudi spati.

Praga skrbi za brezposelne

Število brezposelnih, ki jih podpira praška mestna občina, je v januarju doseglo število 38.500. Socialni urad praške občine sam podpira okrog 10.000 oseb in približno toliko tudi članov njihovih družin. Nadajje dobiva na praških osnovnih in meščanskih šolah brano okrog 5500 otrok brezposelnih delavcev, v zavajščih pa 3000. V teku januarja je število brezposelnih s člani njihovih družin vred naraslo za 10.000. Poleg tega pa socialni urad praške občine od časa do časa razdeljuje med brezposelne prejemek in hrano, ki jo nabere med mestnim prebivalstvom.

Edni slovenski zavod brez tujega kapitala je Vzajemna zavarovalnica o Ljubljani, v lastni palači ob Miklošičevi in Masarikovi cesti.

Sprejema v zavarovanje:

1. Proti požaru: a) raznovrstne izdelane stavbe kakor tudi stavbe med časom gradnje.
- b) vse premično blago, mobilije, zvonove in ensko: c) poljske prideleke, žito in krmo.
2. Zvonove in steklo proti razpokam in prelomu.
3. Sprejema v življenjskem oddelku zavarovanje na doživlje in smrt, otroške dote, dalje rentna in ljudska zavarovanja v vseh kombinacijah.

Zastopniki v vseh mestih in tarah.

Italijanski delavci se vračajo

»Giornale d'Italia« navaja, da se je v letu 1931 vrnilo v Italijo 107.774 italijanskih delavcev, ki so svoj čas zapustili domovino in šli v tujino za kruhom. Od teh se jih je 64.339 vrnilo iz raznih evropskih držav, ostali pa iz tujine. List pravi ob tej priliki, da so to delovne moči, ki se vračajo domov, da bi dobile delo, ki ga jim tujina odrekla. Fašistična vlada je ukrenila vse potrebno, da bo koe tej novi situaciji.

Ob tej priliki naj še omenimo, da znaša po zadnjih podatkih število brezposelnih v Italiji že 1 milijon.

»Zdravilo je zelo grenko, gospod, spijte malo vode, da odstranite iz ust slab okus.«

»In s čim naj odstranim okus vode?»

Nov poklic za dame in gospode

Debele uskinastentrobe kupite odrezane pri trdk A. VOLK, LJUBLJANA Restirva cesta 24.

Čamprikova Solerska Sola Ljubljana Dunaška c. 36. Prva oblast koncesionirana Prospekt št. 16 zastoj. Pšite ponj! Sprejem učence vsaki čas.

Srečke delnice, obligacije kupuje Uprava »Merkur«, Ljubljana — Selenburgova ulica 6 II nadst.

Prodajo se dobro ohranjeni mizarski stroji: Valični obli 60 cm (Dieckhobel), vrtilni stroj, freza, elektromotor (pet konjskih sil, 220 V). Plača se lahko eventualno z nasprotnim računom, kakor z različnim rezanim lesom. Andrej Kregar & Sinova, St. Vid nad Ljubljano.

Šnecceritsko in kolonialno blago, umetna gnojila, cement itd. itd. dobavlja Gospodarska zveza v Ljubljani

Izvolite se na novejši modeli otroških in igra njih vozičkov, triciklji, razna nova dvokolesa, šivalni stroji in motorji. Velika izbira. — Najnižje cene. — Ceniki franco. Tribuna F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov Ljubljana, Karlovska cesta št. 4.

Ameriška karikatura, ki kaže, kako sodijo v Ameriki o japonskem imperializmu. Japonci žonglirajo z mečem in spravljajo s tem v nevarnost ves svet.

Resnična zgodba

(Po starogrškem pripoveduje Joža Lovrenčič.)

Vsebinska prejšnjih podlistkov. Lukian, ki je bral razne fantastične zgodbe, se je odločil, da pove tudi sam nenavadno zgodbo, ki je ni treba verjeti. — 2. Pri Herkulovih kolonah — Gibraltarju — se vkrcal in pride osmdeseti dan na Vinski otok, kjer najdejo reko, ki izvirja iz trt. Med trtami so tu take, ki so v gornjem delu prave ženske. Oni, ki se se jim približali in jih objeli, so se že sami spremenili v trte. — 3. Ko so odpluli z Vinskega otoka, jih je zajel ciklon in pogнал na luno, kjer so osni dan pristali. Policija — Hipogipij — jih je takoj zgrabila in odpeljala pred kralja Endimiona. — 4. Endimion jih lepo sprejme, jim pove svojo zgodbo ter jih povabi, naj bi se udeležili vojne, ki jo napove Heliotom, prebivalcem solnca, ker so mu onemogočili kolonizacijo na — danici. — 5. Mobilizacija in razvstitev obeh armad, ki ju sestavljajo vojska posebnih vrst. — 6. Opis boja, v katerem končno zmaga Helioti. — 7. Preden se Lukian poslovijo od Solenajev, opiše še nekaj njihovih posebnosti in običajev.

8. V mestu svetiljk.

Na svoji vožnji smo šli mimo mnogih svetov, a ustavili smo se šele na Danici, da bi se založili s svežo vodo. Nato smo krenili v ozvezdje Zodiaka tik mimo Solnca, kjer bi se morali tovariši radi izkrcati, a nam ni pustil veter. Sicer pa smo videli, da je to svetloča, rodovitna pokrajina, ki jo namakajo reke, in je zato polna bi gostanja. Komaj so nas opazili nefelokentavri, Faetonovi mezdniiki, so prileteli nad našo ladjo, a ko so se prepričali, da smo tudi mi zaščiteni po mirovni pogodbi, so se oddaljili. Tedaj so se poslovlili tudi hipogipij, mi pa smo nadaljevali svojo pot. Šlo je vedno nizdol še vso noč in še drugi dan.

Proti večeru smo prišli v mesto svetiljk Lihopolis, ki leži nekoliko pod Zodiakom med ozračjem Plejad in Hijad.

Pristali smo in odšli v mesto, kjer pa nismo našli ljudi, temveč nešteto svetilk, ki so tekale po ulicah, po trgu in v pristanišču. Največ je bilo majhnih in neznačnih — brez dvoma proletarski razred, a nekaj jih je le žarelo v svetli luči, po čemer smo spoznali, da so veljakinje in boljarke. Vsaka je imela svojo hišo, stan in ime — prav kakor ljudje. Slišali smo tudi, da so govorile. Čeprav nam niso storile čudne meščanke nič

hudega, temveč so nas gostoljubno sprejele, nam je bilo le nekam tesno pri srcu, in si nismo upali ne jesti ne spati.

Sredi mesta je magistrat, kjer sedi celo noč njihova županja in kliče svetiljko za svetiljko pred se. Ono, katere se takoj ne prikrije, obsodijo kot nepokorno državljanko na smrt — to se pravi: ugasijo jo.

Tudi misimo šli pred mestno hišo, da bi videli in slišali, kako se opravičujejo one, ki pridejo preporno.

Tam sem prepoznal tudi našo hišno svetiljko. Pozdravil sem jo in poizvedel, kako je pri nas doma. Povedala mi je vse, kar je vedela...

Cez noč smo ostali v mestu svetilk, drugi dan smo odjadrili mimo oblakov in zagledali Nefelokokigijo — Kukavčje —, kjer pa radi vetra nismo mogli pristati, a smo se le čudili mestu, ki mu vlada Gavran Kosovski. Jez sem se spomnil pesnika Aristofana, modrega in resničoljubnega moža, in pomislil, kako krivico mu delajo, ker ne verujejo njegovim spisom, katerim je zjel snov iz oblakov.

Cez tri dni smo ugledali zopet ocean, zemlje pa nikjer razen onih otokov v ozračju, ki so se nam zdeli neznačni ognjeni v svojem blescu.

Četrti dan je veter polagoma popustil in nas nežno položil na morje.

9. V somu.

Kako nepopisno čuvstvo ugotovi nas je prevzelo, ko smo bili zopet na vodi! Takoj smo priredili sijajno pojedino, kolikor so nam dovolile zaloge. Po kosilu smo se pognati v morje in plavali in se premetavali po njem ko nori, zakaj bilo je tiho in mirno in gladko kakor zrcalo.

Pa kaj, ko je srečna sprememba čisto znanilka hušje neereče!

Samo dva dni smo srečno jadrili po morju, tretji dan pa smo opazili neznačno dosti morskih zverij in somov, katerih največ je bil vsaj tisoč petsto stadijev dolg — šesdeset ur bi rabil, če bi hotel pre-oditi tako daljo. Že od daleč je razburkal morje in prišel z odprtim žrelom nad nas in nam kazal zobe, ki so bili daljši kot stebri in ostrli kot koli v plotu in beli kot slonokost. Segli smo si kot za »dne slovo v roke, se objeli in čakali, kdaj blazine po nas. Prišel je in — hm! Zdrknili smo po njegovem žreču in že smo bili v njegovem trebuhu, zakaj ni se mudil, da bi nas prej pohrustal.

Ko nas je som tako požrl, sploščka nismo nič videli, ker je bila okoli nas tema kakor v rogu.

Pozneje, ko je spet zaveval, smo pa opazili, da smo v ogromno velikem, dolgem, visokem in širokem prostoru, ki bi lahko obsegal mesto z deset tisoč prebivalci. Vse okoli nas so ležale razkosane ribe in druge živali poleg jader, sider, človeških kosti in omotov blaga. Tam na sredi je bilo ozemlje z gorami, ki so nastale brčias iz blata, katerega je žival požrla. Goztovi so se razprostirali pred nami in v njih so rastle najrazličnejša drevesa in zelišča vseh vrst, kakor v najlepši kultivirani zemlji. V drevju so gnezili galebi, halkioni in druge moške ptice. Obseg pokrajine je bil kakih dvesto štirideset stadijev.

Od konca smo bili vsi zelo potrti in se jokali, potem pa sem potolažil svoje tovariše in ko smo usidrali ladjo, smo ukresali ogenj in si pripravili za večerjo ribe, ki smo jih imeli pri rokah na izbero.

Ko smo drugi dan vstali, smo videli ob vsakokratnem nesilovornem zevanju skozi žrelo zdaj pokrajine z gorami zdaj samo nebo zdaj spet posamezne otoke, po čemer smo sklepali, da se žival bliskovito giblje v vseh smereh velikega oceana. Polagoma smo se privadili novega življenja in odločil sem se, da odidem s sedmimi tovariši v gozd in da vse natanko preiščem.

Pa smo šli in ko smo imeli kakih pet stadijev za seboj, smo našli tempel morskoga boga Posejdona, nekoliko dalje več gomil z nagrobniki in v njih ovi bi žni bister studene. Obenem smo zaslišali pasje lajanje in še zapazili, kako se dviga tam v daljavi dim.

Kak dvorec mora biti v bližini! smo mislili. Pospešili smo korake in kmalu smo obstali pred postarnim močem in mladeničem, ki sta pridno delala v vrtu in se pripravljala, da bi speljali vodo od onega studenca.

Veseli in presrešeni smo območnikli in tudi onadva sta ostrmelila in nas molče gledala.

Končno se je oglašil stavec.

»Kdo ste močje?« je vprašal. »Ali ste morski du« ali ponereženci, kakor midva, ki sva tudi človeka, rojena in vzrasla na zemlji, a sedaj morskata prebivalca, ki morava plavati z živaljo v njenem drobovju, ne da bi vedela, kaj je z nama, ali sva že živa ali že davno mrtva, kar je verjetneje.«

»In mi, oče,« sem povedal, »smo tudi ljudje, ki nas je pred nekaj dnevi požela žival z ladjo vred. Šli smo, da bi preiskali gozd, pa nas je dobra sreča pripeljala k tebi, kar nam je v tožbo, ko vidimo, da nismo sami. Pa povej nam, kdo si in kako si začel v ta čudni svet!«

»Povem vam, a prej vas moram pogostiti,« je

odvrnil in nas odvedel v svoje stanovanje, ki je bilo v danih razmerah kar lepo in udobno, ter nam postregel s sočivjem, sadjem in z ribami ter celo z — vinom.

Ko smo se zadostno okrepčali, nas je vprašal o naših doživljajih in povedal sem mu vse po vrsti. Stavec se je čudil in nam je začel potem še sami pripovedovati svojo zgodbo:

»Moja domovina je Ciper. Nekoč sem potoval v trgovskih poslih s svojim sinom in mnogimi sužnji na veliki tovarni ladji v Italijo. Do Sicilije je šlo srečno, tam pa nas je zajel grozen vihar in nas v treh dneh zanesel na veliki ocean, kjer smo našli na to bešijo, ki nas je z ladjo vred požrla. Vse moštvo je pomrlo, samo midva sva ostala. Ko sva pokopala mrtvece, sva zgradila Posejdovu tempel in poslej živiva tu, kakor pač moreva. Vrt obdelujeva in se preživljava s sočivjem, sadjem in ribami. V gozdu nama ne zmanjka drv in tudi okusno vino nama daje, zakaj v njem je mnogo divjih trt. Iz onega vira dobivava svežo studenčnico, postiljava si pa kar z listjem. Včasih loviva tudi ptice, ko se zaletijo sem notri, sicer pa le ribe tam pri škrgah ali pa v bližnjem slaneu jezeru, po katerem tudi veslava v čolnu, ki sem ga sam stesal. Trko živiva že sedemindvajset let in vse bi še šlo, če bi naši sosede in mešaji ne bili neprijazni in sirovi...«

»Kaj?« sem se začudil. »Torej so še drugi prebivalci v somu?»

»Mnogo, mnogo jih je, a so grozni in prav nič prijudni,« je odvrnil stavec in mi pripovedoval o bojevitem, požrešnem rodu Tari anov, ki imajo glavo ko raki in oči kakor jegulja. o Tritonomen-detih, ki so pol ljudje, pol kuščarji, a vendar miroljubni, o rakorokih Karkinoirih, tunoglavih Tinokcfalih in še o bojevityh in brzonogih Paguridih in Pestopidih.

»Taka je ta dežela,« je končal, »in lahko si mislite, koliko skrbi in truda imava, da se ubraniva hudih sosedov in si o'raniva vsaj glo življenje, čeprav morava plačevati letno pet slo ostrig davka.«

»Koliko je vseh?« sem vprašal.

»Čez tisoč,« mi je odgovoril.

»Kako so oboroženi?« sem hotel vedeti.

»Samo z ribjimi kostmi,« je povedal.

»O, potem pa kar nad nje, ko smo mi oboroženi, oni pa ne! Pobijemo jih in mir bomo imeli!« Stavec je bil z mojim predlogom zadovoljen in zato smo se brž vrnili k ladji, da bi se pripravili na ljuto borbo v prečudni Somovini.

(Dalje.)